

25 vuotta
TYÖLÄISNUORTEN
PUOLESTA

Sisällysluettelo:

Arvoisa lukija	4
SSN:n perintö, SNK:n tarpeet	5
Miksi maja- ja yhdistyshankkeeseen ryhdyttiin?.....	6
Ostosta äänestettiin	7
Strategiset valinnat	8
Uusi yhdistys	10
Tarkoituspöytä	11
<i>Johannes Koskiselle lankesivat autokuskin hommat (haastattelu).....</i>	<i>13</i>
<i>Projektin osa piirisihteerin hommia (Juhani Salmelan haastattelu).....</i>	<i>14</i>
Uusi yhdistys aloittaa vauhdilla	15
Hengästyttävä rakentamisen tahti jatkuu.....	15
1980-luku	17
Hallinnon kommervenkit.....	18
<i>Kotka-porukassa Muonion mäkiin (Kirsti Rinteen haastattelu).....</i>	<i>20</i>
<i>Muistumia Utkujärveltä eli äidin järkytys (Eine Mikkonen)</i>	<i>22</i>
Pajukon vastainen taistelu.....	24
<i>Sauna Palaa! (Kari Lopperi).....</i>	<i>26</i>
<i>Hieno haaste SNK:n Lapin piirille (Helena Tiuraniemen haastattelu).....</i>	<i>28</i>
<i>Mitä parhain lomakohde (Timo Davidsson)</i>	<i>30</i>

1990-luku	31
Tukea työttömille	32
<i>Leirit kasvattivat ohjaajaakin (Reijo Jeskasen haastattelu)</i>	<i>34</i>
Ketä tuettu? Mihin osallistuttu?.....	36
<i>Mieluinen kohde hiihtoreissuille (Erkki Vuorenmaan haastattelu).....</i>	<i>38</i>
Laman ahdinko	40
Rakentaminen ja muut hankinnat.....	42
Saunakiintiö: 6 kpl	45
<i>Muistoja Muoniosta - unohtumaton Utkujärvi (Tuomo Saarinen).....</i>	<i>46</i>
Leirit, käyttö ja kävijät	48
Tulijoita riitti	54
Avustukset.....	56
<i>Elämän pituinen majaprojekti (Johanna Ojala-Niemisen haastattelu).....</i>	<i>58</i>
Tästä eteenpäin	60
Toimihenkilöt.....	62

Lapinkaste kuuluu monen ensikertalaisen pakollisiin rituaaleihin.

Arvoisa lukija.

Kädessäsi on kertomus Työläisnuorten Tuki ry:n neljännesvuosisadan aikaisesta toiminnasta. Yhdistyksen arvopohja ja toiminnan tarkoitus nojaa sosialidemokraattisen liikkeen oikeudenmukaisen ja tasa-arvoisen hyvinvointiyhteiskunnan tavoitteisiin. Yhdistyksen alkuhistorian säkeet kirjoitettiin sosialidemokraattisessa nuorisoliikkeessä 70-luvulla. Suuria yhteiskunnallisia mainetkoja ei yhdistyksen toiminnalta onneksi koskaan edellytetty. Näin yhdistys saattoi keskittyä tehtäviin, joihin se katsoi olevan tarvetta ja haasteita. Edellytysten hankkiminen toiminnalle onkin tämän kertomuksen yksi pääteema. 70-luvulla sosialidemokraattisessa nuorisoliikkeessä oli leimallista voimakas työläisnuorten osuus ja panos. Tämä näkyi vahvasti myös perustetun yhdistyksen toiminnassa ja asiakkaissa/leiriläisissä. Intomielisyys mahdollisti töiden aloittamisen ns. tyhjin käsin.

Kaikkea sitä mitä vuosien varrella on saatu yhdessä aikaan, voidaan perustellusti pitää sen aikaisen työläisnuorisoliikkeen työvoittona. Työvoittoajatuksele olemme saaneet vahvistusta etenkin 90-luvulla suurten yhteiskunnallisten koitosten kautta.

Toimituskunta: Pekka Sarkkinen
Timo Kokko
Eija Harjula
Aslak Haarahiltunen
Kalevi Rajala
Antti Hytti
Marko Hentunen
Heikki Virkkunen

Haastattelut: Leena Seretin

Kirjoitusasu: Kari Pikkarainen

Taitto: Uudet Palvelut Udepa Oy

ISBN 952-91-6859-4

SSN:n perintö *SNK:n tarpeet*

Miksi maja- ja yhdistyshankkeeseen ryhdyttiin?

Vieläkin muisteloita herättävän v. 1973 Turun liittokokouksen valitseman liittohallinnon ensimmäisiä tehtäviä oli ryhtyä perehtymään myös liiton järjestölliseen arkipäivään. Apparaatin volyyminappulaa osattiin melko hyvin käyttää, mutta resurssinappulat tuntuivat juuttuneen miinuksien puolelle. Henkilöstökulujen jälkeen jäi vain pieni osa toimintamenoihin ja maksamattomien laskujen määrä oli ainoa asia, joka ylitti odotukset. Näiden opettavisten alkutoimien jälkeen oli syytäkin perehtyä tarkemmin liiton lähihistoriaan. Edellinen liitto luotsannut toimijajoukko oli sinitellyt parhaansa mukaan vastaavissa olosuhteissa. Mitä nyt liiton johtopaikoista vähän nahisteltiin.

Lähihistoriaan perehtymisen edellytykset olivat tuohon aikaan hyvät. Kautta maan kaikissa järjestötapahtumissa ja kokouksissa tapasi tovereita, jotka olivat olleet nuorisoliikkeessä 50- ja 60-luvuilla aktiivisesti mukana. Käytännön oppimisen lisäksi tarkentui myös kuva siitä, millä resursseilla silloinen SSN toimi Lahden vuonna 1959 hajaannukseen johtaneeseen kokoukseen saakka ja mistä uusi SNK joutui oman taipaleensa aloittamaan. *(viite 1)*

Vuoden 1974 aikoihin näitä toimintaedellytyksiä pohdittaessa otettiin esille tämä lähihistorian palaute. Tapahtumakulttuurista, laulu- ja ohjelmatoiminnasta sekä työläisnuorisotoiminnasta saatiin sellaisenaan sovellettavaa lisäpotkua. Samoin olimme saaneet tietoa, että SSN:n ajoilta oli kymmenkunta osastojen kesänviettopaikkaa sekä Väinö Tannerin lahjoittama metsäpalsta Vihdissä.

Päätimme selvittää mitä näille kiinteistöille kuuluu? Onko niitä mahdollista palauttaa yhteisen toiminnan piiriin? Otimme yhteyttä alueiden kokeneisiin aktiiveihin selvyden saamiseksi. Selvisi, että kaikki tavalla tai toisella olivat silloisten aktiivien hallinnoimia tai käytössä. Suurin osa näistä henkilöistä oli viimeisten yhdistysrekisteriin ilmoitettujen yhdistysten toimihenkilöitä. Arvioimme, että näiden yhdistysten asiallinen purkaminen tai sääntöjen mukainen liittäminen SNK:n toimintaan voi olla ylivoimainen tehtävä, joten jatkotoimista luovuttiin. *(viite 2)*

Ajatus oman paikan saamiseksi jäi itämään vahvana. Puheenjohtaja Pekka Sarkkinen ja tilintarkastaja Kalevi Rajala ottivat tehtäväkseen selvittää, löytyisikö kohtuuhintaista koulua tai vastaavaa kiinteistöä kurssi- ja lomapaikaksi. Ohje oli etsiä kohdetta Etelä-Suomesta välimatkasyistä. Puolenkymmentä paikkaa katsottiin, sopivaa ja halpaa ei löytynyt. Koulut olivat loppuun käytettyjä. Salon lähellä sijainnut Alkio-opisto oli muuttanut Keski-Suomeen. Vanha kiinteistö oli komea ja hienolla paikalla, katsojat ihastuivat. Muutaman päivän jälkeen havaitsimme joutuvamme konkurssiin, mikäli hankkisimme paikan. Aktiivinen etsintä päättyi sillä kertaa tähän. Jonkun ajan kuluttua taitava järjestöaktivisti Esko J. Ojala Muoniosta kertoi mahdollisuudesta hankkia maapala järven rannalta Muoniosta. Selvitysten jälkeen hinta havaittiin kohtuulliseksi. Taloudenhoitaja kävi kevättalvella hiihtämässä tontin yli todeten maaston kelvollisen sileäksi.

Ostosta äänestettiin

Niin SNK muiden hankkeiden tyrehtyttyä osti tulevaisuuspanoksekseen 9,3 hehtaaria kauniin Utkujärven rantapalstaa. Kassavaroja kauppahintaan ei kuitenkaan ollut. Siispä tila hankittiin lainavaroin. Hankintapäätös ei ollut mikään läpihuutojuttu. Liittotoimikunta äänesti. Niukka enemmistö puolsi hankintaa. Vastustava kanta arveli liiton varojen suuntautuvan periferiaan Etelä-Suomen jäsentarpeiden kustannuksella. Joka tapauksessa päätöksen kanssa ryhdyttiin elämään.

Puuhamies Ojalan kanssa tupakka-askin kanteen piirretyn kämppäkonepohjalta ryhdyttiin viipymättä suunnittelupuuhiiin. Kovin suurellisia ne eivät voineet olla, koska tonttikin oli velkana. Metsähallitus oli alkanut myydä käytöstä poistamiaan metsäkämppejä. Rivakalla äkkilähdöllä pääsimme vielä varauslistalle mukaan. Parhaat lienevät jo menneet, mutta kaksi jäännöskämppeä saatiin halvalla, 3000 markan yhteishintaan. Tästä se alkoi. Rakennuslupapaperustuksia tekemään löytyi entisen KK:n, silloisen Hakan arkkitehti Olavi Hakala, joka piirsi ja suunnitteli pääkämpän, rantasaunan ja keittokatoksen, ilman palkkiota. Hän oli kiinnostunut hirsiperinteestä ja yhdistyksemme toimintaideasta.

Muonion Ty:n väki alkoi hankkeesta innostuneena koota talkooporukkaa purkamaan kämppiä ja terävä pää ryhtyi suunnittelemaan, mitä niistä pitäisi saada aikaan.

viite 1.

SNK – SSN nimihistoria.

Suomen Sosialidemokraattinen Nuorisoliitto SSN 1906-1923.
Liitto hajosi ja lakkautettiin kommunistiseen linjaerimielisyyteen.

↓
Perustettiin 1921
Sosialidemokraattinen Työläisnuorisoliitto
Nimi muutettiin 1950
Suomen Sosialidemokraattiseksi
Nuorisoliitoksi SSN

↓
Kommunistit perustivat Suomen sosialistisen
Nuorisoliiton 1923-1925

1945 perustettiin jatkamaan Suomen
Suomen Demokraattinen Nuorisoliitto SDNL

SDP:n puoluehajaannuksen seurauksena
perustettiin 1959 Sosialidemokraattisen
Nuorison keskusliitto SNK

SSN jäi TPSL-läisen puolen nuorisoliitoksi, muutti
myöhemmin nimensä Suomen Sosialistiseksi
Nuorisoliitoksi, SSNL.

SNK muutti nimensä 1992.

Uusi nimi on Sosialidemokraattiset Nuoret

viite 2.

Ettei aikalaisten muistikuvat ja järjestön poliittiset polut ehtisi kasvaa umpeen, olisi hyvä aikaansaada kattava esitys toisen maailmansodan jälkeisestä sos. dem. nuorison historiasta.

Strategiset valinnat

Silloisten johtamisoppien mukaan päätimme asettaa kämppäprojektille strategiset tavoitteet. Käyttötarkoitus ja käyttäjät oli helppo nimetä. Ostoäänestys vielä muistissa pitäisi kämpän tuottaa ylläpitokulunsa. Tästä syystä hanke tulee suunnitella ns. itsepalvelueriaatteelle. Ei päätoimista henkilökuntaa. Kaukaisen sijaintinsa johdosta kapasiteetin tulisi riittää bussiporukalle.

Tätä erinomaista linjapäätöstä onkin noudatettu näihin päiviin saakka. Ylläpitokulunsa kämppä on tuottanut. Osa-aikainen talonmies, Kunnarit, tarvittiin jo vuodesta 1984 alkaen. Bussiporukan osalta tavoite on edelleen saavuttamatta. Siitä, kun bussiporukka Nuoria Kotkia mahtui vain ulkovessa lisävarusteena olevaan, nykyistä pienempään pääpirttiin, ovat majoituksen tasovaatimukset kiirehtineet lisärakentamisesta huolimatta aina tekijöidensä edelle.

Innostunut talkootyö muoniolaisten toimesta johti sanoista tekoihin. Vuonna 1976 kämpän perustan valutalkoiden jälkeen alkoi pääpirtin pystytys. 1977 syksyllä pidettiin kylänväen ja rakentajien harjakaiset. Vauhdikas alku pakotti myös SNK:n terävän pään pohtimaan, miten tällainen kämppäprojekti oikeastaan sisällytetään liiton omaan toimintaan. Kuinka paljon se vie liiton hallinnon aikaa? Anotaanko mahdollisia avustuksia liitolle ja kämpälle jostakin? Entä velat ja vastuut? Meneekö puurot ja vellit sekaisin? Tämä pohdinta johtikin ajatukseen perustaa uusi, erillinen tukiyhdistys jatkamaan kämppäprojektia ja suunnittelemaan sen tulevan toiminnan sisältöä.

Metsähallituksen kämppä, joka purettiin päärakennuksen-hirsiksi. Toinen kämppä purettiin rauntasanaa varten ja varahirsiksi. (Kuva: Esko J. Ojala)

Ensimmäiset kenttäkäymälät 1977. (Kuva: Esko J. Ojala)

Leiriläisiä pelaamassa lentopalloa. (Kuva: Kalevi Rajala 25.7.1981)

Musi yhdistys

Idean tultua hyväksytyksi aloitettiin sääntöjen rustaus sekä tarkempi keskustelu yhdistyksen roolista suhteessa nuorisoliittoon, Muonion Työväenyhdistykseen ja muihin läheisiin yhteistyökumppaneihin. Tulevan tehtävän haluttiin keskittyvän nuorison tukipalvelujen tuottamiseen. Yhtään poliittista lausumaa ei yhdistys ole tuottanut, siis linjalla on pysytty. Tähän ajatukseen osin liittyy alkuperäinen yhdistyksen nimi: Työläisnuorten Kasvatus, Retkeily ja Tuki ry. Nimen lausuminen ainakin puhelimesta aikaansai yhteisiä ääntämisharjoituksia. Ajan hengen mukaisesti uuden yhdistyksen tarkoituspykälän laatiminen oli erityisen tärkeä. Vuonna 1996 siihen lisättiin maininta työttömyyden vaikutuksista. Samassa yhteydessä myös nimi lyheni Työläisnuorten Tuki ry:ksi. Alun perin yhdistyksen jäseniksi voivat liittyä vain yhdistysjäsenet. Henkilöjäseniä säännöt eivät tunne.

Tilintarkastaja Kalevi Rajala Utkujärven maisemissa kesällä 1981.

Tarkoituspöytä

"Liiton tarkoituksena on:

- a) luoda edellytyksiä työelämässä mukana olevien nuorten aatteelliselle ja sivistykselliselle kasvatustoiminnalle,
- b) auttaa nuoria kansanvaltaisten periaatteiden mukaisesti toimimaan ihmisyden, rauhan ja tasa-arvon puolesta sekä
- c) luoda yleisiä edellytyksiä työelämään pyrkiville sekä työttömäksi joutuneille nuorille taloudellisen toimeentulon turvaamiseksi."

Uudet säännöt jätettiin yhdistysviranomaisille vuoden 1977 syksyllä. Virallinen rekisteröintipäivä on 16.2.1978. Heti tämän jälkeen uusi yhdistys lunasti kauppakirjalla Vankkoja -nimiseksi rekisteröidyn tilan omistukseensa. Tavan mukaan tämäkin kauppa tehtiin velkarahalla. Uuden yhdistyksen hallituksen jäsenet saivat laittaa ensimmäisen, mutta ei viimeisen kerran nimensä omavalkaiseen takaukseen. Tilan Vankkoja nimi on kunnianosoitus Väinö Valdemar Vankkojalle.

Väinö Valdemar Vankkoja

Väinö Valdemar Vankkoja syntyi 11.10.1880 Tampereella. Hän oli aloitteentekijä 1906, kun tamperelaiset syyskuussa 1906 esittivät muille maamme sos.dem. nuorisjärjestöille kutsun Sosialidemokraattisen Nuorisoliiton perustavaan kokoukseen. Vankkoja toimi myös Sosialidemokraattisen Nuorisoliiton ensimmäisenä työntekijänä (sihteerinä) ja oli käynnistämässä liiton lehteä, ensin Tuohusta ja sitten Työläisnuorisolehteä. Hänet tuomittiin kahteen otteeseen mm. majesteettirikoksesta vankilaan tsaarin Venäjän edustajien toimesta 1914–15. Vankilassa Vankkoja sai "hivuttavan keukotaudin" johon kuoli 10.8.1919. (Kuva: Työväen Arkisto / Kansan Lehti 15.8.29)

Perustajajäseniä olivat SNK, SNK:n Lapin piiri ja Muonion Sos.dem. Työväenyhdistys. Heti rekisteröinnin jälkeen jäseneksi liittyi Työväenlehdistön Kannatusyhdistys ja vuonna 1979 Nuorten Puolesta ry.

Ensimmäisen hallituksen jäseniksi valittiin:

Sarkkinen Pekka pj.
Rönkkö Heikki siht.
Taavitsainen Hannu
Ojala Esko J.
Tiuraniemi Helena
Koskinen Johannes
Rahastonhoitaja Kotti Leena
Tilintarkastajat Rajala Kalevi ja Viitala Kauko

Hallituksen jäseniä tutustumassa tonttiin ja rakennelmiin nykyisen rantasaunan edustalla. Kuvassa vasemmalta Kauko Viitala, Hannu Taavitsainen, Pekka Sarkkinen, Heikki Rönkkö, Leena Kotti ja Johannes Koskinen. (Kuva: Kalevi Rajala)

Johannes Koskiselle lankesivat autokuskin hommat

Oikeusministeri Johannes Koskinen oli 1970-luvun lopussa SNK:n liittoneuvoston puheenjohtaja ja koko nuorisoliiton johtoa patisteltiin Utkujärvelle rakennustalkoisiin. Koskinen muistelee olleensa talkoissa muutaman kerran. "Yhdet talkoot muistan erityisen hyvin. Rahtasimme joukolla mahdollottoman painavaa Aito-kiuasta rantasaunaan."

Hämäläispojalle on jäänyt mieleen Lapin kesän sääsket ja valoisat yöt. Ja yölliset vierailijat. "Kesäkiesän öinä Lapin miehet saattoivat tulla majalle vierailulle ja asettua muina miehinä taloksi keskellä yötä. Se tuntui oudolta", Johannes Koskinen kertoo, mutta sanoo ymmärtävänsä, sillä runsas parikymmentä vuotta sitten Utkujärven majan rakentaminen oli paikkakunnalla laajastikin huomiota herättävä hanke. Ja kun valoisaa oli, mikäpä esti vieraita poikkeamasta.

Johannes Koskinen osallistui talkoisiin myös työttömien nuorten leirien aikaan. "Leirien vetäjille oli varmaan opettavaista saada enemmän tai vähemmän motivoituneet nuoret tekemään rankkoja rakentamisen aputöitä. Välillä oli myös keskustelutuokioita. Työttömien leirien myötä alue tuli isompien joukkojen tuntemaksi." "Etelän nuorille majalla oli niinkään kasvatuksellinen funktio. Oli hyvä nähdä toisenlaisia oloja. Sittemminhän Utkujärvestä on tullut monenlaisten retkiporukoiden kohde. Itsekin olen vinkannut paikasta erilaisille joukoille."

Raittiina miehenä Johannes Koskiselle lankesi talkoiden aikaan myös autokuskin rooli. Porukat halusivat päästä Olokselle bailaamaan ja luontevimmin pakettiauton rattiin tarttui Johannes. Erään talkoomatkan yhteydessä Johannes Koskinen kumppaneineen kävi vierailemassa Lauri Ihalaisen ja Pekka Oivion mökeillä Inarissa. Matka kapeilla teillä läpi Ylä-Lapin on jäänyt mieleen.

Sitten rakentamisen ajan Johannes Koskisen matka on suuntautunut harvoin Muonioon. "Työministeri Matti Puhakan poliittisena sihteerinä 1980-luvun loppupuolella kävin siellä kerran, mutta lomailemassa en ole käynyt. Esko J:n kanssa olen toki vuosien mittaan keskustellut, miten siellä menee", Koskinen kertoo.

Vaikka vierailusta Utkujärvelle on aikaa reilut viisitoista vuotta, nopeille hiihtoretkille Koskinen on suunnannut jonkun kerran lähinnä Koillis-Lappiin. Viime vuosina ministerikiireiden ja perhesyiden vuoksi Lappi on jäänyt vähemmälle. "Kesät Utkujärvellä tekivät kuitenkin vaikutuksen ja ihastus Lappiin syntyi. Kunhan lapset kasvavat, on taas mahdollisuuksia lähteä nauttimaan Lapin luonnosta", Johannes Koskinen sanoo.

Projekti osa piirisihteerin hommia

Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliiton AKT:n liittosihteerinä työskentelevä Juhani Salmela toimi 1970-1980 -lukujen taitteessa SNK:n Lapin piirin piirisihteerinä ja matka suuntautui usein Utkujärvelle. "Mehän olimme aina siellä, kun Pekka Sarkkinenkin oli. Sanomatta suoraan mukana oloamme oikeastaan edellytettiin meiltä. Tolppasen Jussin kanssa usein oltiin talkoohommissa", Juhani muistelee.

Vaikka Sarkkisen "edellytys" olikin taustalla, Muonioon oli Salmelan mukaan aina kiva lähteä ja hauskaa oli. "Tehtiin me myös ihan raakaa työtä. Päärakennus oli vanha tukkikämpä, jota kasattiin Utkujärven rantaan. Sitten alkoivat laajennustyöt." Lappilaisille työttömille nuorille järjestettiin leirejä, mutta niihin piirisihteeriksi Salmela ei osallistunut ohjaajana; kävi aika ajoin katsomassa, miten homma kehittyi.

Parhaiten Jussille on jäänyt mieleen pieni yksityiskohta, kun Sarkkisten mäyräkoira oli mukana Pekan perheen kanssa. SNK:lainen nuoriso huomasi, että koira reagoi haukkumalla, kun talon ulkopuolella liikkui. Porukka pyöri talon ympärillä sen verran, että koira heräsi ja isäntä myös, eikä aina kovin hyvän tuulinen koiranomistaja. "Hienona kokemuksena on jäänyt mieleen, kun joka aamu nostettiin SNK:n lippu salkoon juhlaan työväenlaulumenoin."

Rovaniemen maalaiskunnasta kotoisin olevalle Jussille Muonion kämpä ei merkinnyt sellaista eksotiikka kuin monille eteläsuomalaisille. Ylpeitä lappilaiset nuorisoliittolaiset tietysti olivat, kun maakuntaan saatiin leirikeskus.

Muonion kämpästä ei ole myöhemmin tullut Salmelalle lomakohde, mutta suunnitelmassa lomailu Utkujärvelle elää. "Norjan reissuilla on käyty katselemassa paikkaa", Salmela toteaa.

"Jeppe" Sarkkinen sekä hänen avustajansa Leena Kotti ja Pekka Sarkkinen savustuspöntöllä. (Kuva: Kalevi Rajala 2.8.80)

Musi yhdistys aloittaa vauhdista

Ensi töikseen yhdistyksen hallitus jätti hakemuksen Työministeriölle työllistämismäärärahaa kirvesmiesten palkkaamiseksi vaativampiin rakennustöihin. Silloisen valtiovarainministeri Paul Paavelan neuvojen mukainen menettely johti punamultapohjalta myönteiseen tulokseen, 100.000 mk. Samaan hengenvetoon yhdistyksen hallitus laittoi nimensä STS-pankin luotolliseen shekitiliin. Tästä alkaen yhdistyksen hallitukset ovat aina olleet kiinnostuneita rahankäytöstä ja tilien saldoista.

Tämän tukipäättöksen turvin saatiin kämppä vaatimattomaan käyttökuntoon, ulkovessat, pieni puuliiteri, pieni majoitusaitta ja työn alle ns. keittokatos porukoiden ulkopuuhia varten. Tämä samainen katos hoitaa edelleen tehtäväänsä kolmeen eri kertaan jatkettuna. Viimeisimpänä 2003 työttömien kanssa rakennettu kompostointilaitos.

Hengästyttävä rakentamisen tahti jatkuu

Muoniolaisten talkoovoimavarat oli kulutettu lähes loppuun. Nyt päätettiin kutsua nuoret apuun. Vuonna 1978 pidettiin SNK:n retkeilypäivät Muoniossa. Perusrakentaminen painoi päälle, jotta nuoret voivat tulla paikalle jatkamaan

Leiriläisiä vasta valmistuneen rantasaunan "ryteikössä". (Kuva: Kalevi Rajala)

rakentamista. Telttamajoitus otettiin tuolloin useaksi vuodeksi käyttöön majoitustilan ahtauden takia. Saunakysymys oli myös kiireellisten asioiden listalla. Samana syksynä lopuista hirsistä alettiin kasata rantasaunaa. Taas tarvittiin lisää lainaa. Hallituksen nimenkirjoitusnäytteille oli kysyntää. Vuonna 1979 oli vuorossa sähköistäminen, kaivo ja muita välttämättömiä tarvikkeita.

Syksyllä olikin sitten pakko myydä metsää. Säästöhakkuu tuotti 18.000 mk. Tapauksen jälkeen olemme keskittyneet vain metsän hoitoon. Kansanedustaja Aimo Ajon raha-asiainaloite, joka kohdistui yhdistyksen toiminnan tarpeisiin vaikutti ratkaisevasti. Hyvänä harjoituksena voinee hallitukselta pitää KTM:lle laadittua sähköistämisavustusta, sekä muutama vuosi myöhemmin KERA:lle osoitettua markkinointiavustusta. Tulosta ei syntynyt. Mittavasta vuoden työsuorituksesta vastasivat nuoret. Ns. kesätyötä vailla oleville nuorille alettiin järjestää työleirejä. Pidetyt kaksi leiriä, molemmissa yli neljäkymmentä osallistujaa, tekivät uskomattoman työsuorituksen. Rakennusrojut asettuivat ojnenukseen. Pelottavan vankka rantapajukko sai kyytiä sekä tilustie ensiapua. Kaksi viimeainittua ovatkin pysyneet kaikkien vuosien työlistalla.

Yhdistyksen vuoden 1979 syyskokouksen tunnelmat välittyvät toteamuksesta: Talkootyönä emme voi tätä jatkaa, voimavoimat eivät tule riittämään. Yhdistyksen johto veloitettiin käynnistämään toimet yhdistyksen saattamisesta tehtäväkuvaan soveltuvien avustusjärjestelmien piiriin. Uudelle vuosikymmenelle siirryttäessä toiminta jatkui yhtä työkeskeisenä kuin ennenkin.

Ensimmäisen aitan perustusta rakentamassa 1979. Vasemmalta tuntematon leiriläinen, Hannu Taavitsainen, Heikki Rönkkö ja Pekka Sarkkinen. (Kuva: Kalevi Rajala)

1980-luku

Sallinnon kommervenkit

Vuosikymmenen alku oli yhdistyksen hallituksen jäsenille eräänlaista selviytymistaistelua. Yhdistys tulisi tehdä tunnetuksi ja saada se kelvolliseksi hakijaksi. Työtä tehtiin kahdella suunnalla. Opetusministeriön nuorisotyön osastoon oli nuorisojärjestöjen kautta yhteydet olemassa. Esitimme yhdessä ministeriölle toimenpiteisiin ryhtymistä nuorten kesätyön ja vastaavan työvalmennuksen määrärahasta. Työministeriö hyväksyi menettelyn ja niin OPM sai pienen määrärahan tarkoitukseen.

Ehtojen mukaan yli puolet leiri- tai vastaavasta aktivointiajasta tuli olla työn tekemistä. Myöhemmin tuli hyvä täydennys. Osallistujalle voitiin maksaa veroton 30 markan päiväraha. Yhdistys sai ko. määrärahasta yhden kesäleirin kuluja vastaavan avustuksen vuonna 1979. Ministeriön edustaja O. Saarela kävi tarkastamassa leirin kulkua ja ihmetteli lisäksi miten pontevasti nuoret työtehtävänsä suorittivat.

Ministeriöiden suopeus nuorten auttamiseksi saattoi johtua siitä, että SNK:n toimesta kehitettiin 70-luvulla laajasti hyväksytty aloite **nuorten yhteiskuntatakuusta**. Takuun tuli mahdollistaa nuorelle joko koulutus-, harjoittelu- tai työpaikka. Hyvä aloite on kantanut aina näihin päiviin asti.

Toinen avustussuunta oli Raha-automaattiyhdistys. Yhdistyksemme toimintaideaa ja aikaansaannoksia pidettiin hyväksyttävänä. Hyväksyntäpäätös päästä a-listalle oli myönteinen yllätys. 90-luvulla hyväksyimme siirron c-listalle. A-avustus oli siitä hyvä, että avustusta voi käyttää nimetyn hankkeen lisäksi myös muihin hyväksyttäviin toimintakuluihin. Vaikka avustukset olivat pieniä, niin niiden turvin kykenimme kehittämään erityisesti nuoriin kohdis-

Alkukauden leirien majoitus hoidettiin pääasiassa teltoilla. (Kuva: Kalevi Rajala 24.7.82)

tuva leiri- ja aktivointityötä. Toiminta sai hyvän lähtökohdan tulevaisuuteen. Vuonna 1981 nuorten työleirille tuli huomattavasti enemmän mitä luulimme kutsuneemme. Ilmeisesti kaveria ei haluttu jättää tuolloinkaan. Tästä innostuneena lähetimme opetusministeriöön lisähakemuksen ylimääräisistä leiriläisistä. Saimme kiittävän vastauksen ilman lisärahaa. Vuotuinen hallituksen hikoilun paikka oli se, ovatko avustustilitykset asianmukaisessa kunnossa. Yhden kerran hyväksyttäviä menoja oli liian vähän ja puuttuva osa palautettiin takaisin.

Puomia rakentamassa Heikki Virkkunen, Jyrki Vuorenmaa, Erkki Vuorenmaa ja Pekka Sarkkinen. (Kuva: Kalevi Rajala 23.7.82)

Virkkunen, Viitala, Sarkkinen päivystämässä kun leiriläiset valmistuvat verkon laskuun. (Kuva: Kalevi Rajala 26.7.81)

Kotka-porukassa Muonion mäkiin

Vantaan Nuoret Kotkat veivät ensimmäisen linja-autollisen lapsia hiihtolomaleirille Utkujärven rannalle vuonna 1980. Mukana oli myös Kirsti Rinne, Metalliliiton Uudenmaan aluetoimiston työntekijä. Sittemmin Vantaan Kotkien leirejä on järjestetty Utkujärvellä parinkymmenen vuoden ajan.

Alkuunsa leiriläiset eivät lähteneet laskettelukeskuksiin hiihtelemään, vaan hiihtoretket suuntautuivat jäätä pitkin Yli-Muonion kylälle ja sillanpieleen mäkeä laskemaan. Suksilla saatettiin käydä myös Muonion kirkolla. "1980-luvun alussa Utkujärven maja oli tosiaankin erämaakämpä, ei ollut sähkövaloja, sisävessoja eikä vesi tullut hanasta. Oltiin kuitenkin tultu Lappiin ja se oli jotakin. Mukana oli rohkeita ohjaajia, joilla ei jäänyt sormi suuhun vaikeisakaan olosuhteissa", Kirsti muistelee.

Kun leiribussi pääsi pitkän matkan jälkeen Muonioon, ensin haettiin Ojalan Eskolta majan avaimet. Ruokavesi tankattiin säiliöihin Muonion kirkon huoltoasemalla. "Bussi ei päässyt majan pihaan, vaan jokainen lapsi ja aikuinen kantoi leirivarusteensa itse kämpälle. Muut huoltoon kuuluvat varustukset vedettiin pulkalla eli monta reissua tehtiin tienvarteen ennen kuin kaikki tarvittavat tavarat olivat majalla." "Tuvassa oli isot laverit, joihin leiriläiset laittoivat petinsä. Ohjaajat nukkuivat välillä keittiön lattialla; tilaa kun ei vielä silloin ollut enempää. Hyvä sopu antoi sijaa. Keittiön lattialta oli sitä paitsi näppärää vääntää aamulla vesikattilat lämpiämään. Tee- ja puurovettä odotellessa ohjaajat saattoivat nukkua vielä tovin", Kirsti kertoo.

Unta palloon pipot päässä

Kotkien hiihtoleiriohjelmaan kuuluivat myöhemmin lasketteluretket lähitunturille Olokselle. "Kun hyppäsin suksille ja lähdin kiertämään Oloksen kymppiä, olin kaikki alamäet selällään ja ylämäet mahallaan, koska pelotti laskea niin "isoja mäkiä". Harjoitus on tehnyt mestarin, nyt lasketaan ladunvarsilla olevat mäet kuin tyhjää vaan", Kirsti kertoo.

Lasketteluun jälkeen majalla käytiin saunassa. Pieni sauna oli tuvan yhteydessä, vesi kannettiin järvestä ja sulatettiin lumesta. Kun koko leiriporukalle lämmitti saunavedet, tupa oli täynnä höyryä. Saunan jälkeen maistui ruoka, eikä leiriläiset kaivanneet enää erityistä iltaohjelmaa. Ulkoilupäivä oli tehnyt tehtävänsä. "Maja oli aika harvanlainen, nurkat olivat sisäpuolelta huurussa. Nukuimme pipot päässä. Alkuvaiheessa majalla oli vain kaasupalot, mikä toi omaa tunnelmaa tupaan."

Kirsti ja muut leiriohjaajat joutuivat opettamaan kaupunkilaispojille ulkovesassa käyntiä. Ensimmäinen täytyi tosin kirveellä hakata jäätynneet pissat pois vessareian ympäriltä.

Maahisten juttuja

Nuoret Kotkat ovat olleet merkittävässä asemassa Muonion majan tunnetuksi tekemisessä. Alue kasvoi ja kehittyi: sinne nousivat kaksi aittaa ja rivitalo, rantasauna, sisäsauna ja sisävesat rakennettiin ja vesi tulee ja menee.

Vantaan Kotkat alkoivat 1980-luvun puolenvälin paikkeilla laajentamaan leirimatkailua Utkujärvelle. "Markkinoimme koko perheen retkiä omakustannushintaan. Jokaisella oli keittiövuoro eli kun yhdessä teimme, pääsimme halvemmalla. Koko perheen leirejä pidettiin kaksi viikkoa peräkkäin; vaihtopäivä oli lauantai." "Ojalan Esko ja paikallinen nimismies kävivät kertomassa Lapin juttuja porukalle. Sekin tuntui kuin maahisia olisi kuunnellut", Kirsti muistelee ja kertoo, että Vantaan Kotkat saivat aina bussit täyteen porukkaa. Lasketteluretkiä tehtiin myös Pallakselle, Leville ja Ylläkselle.

Nykyisin Kirsti Rinne käy Utkujärvellä pienemmissä porukoissa sekä syksyllä että talvella. "Metallin tytöt vein sinne vuonna 1996, jolloin vietimme 50-vuotispäiviäni kämpällä. Savusaunassakin on ollut kunnia saunoa muutama kerran", Kirsti Rinne kertoo ja kiittää erityisesti nykyisiä isäntiä Kunnarin Katria ja Reinoa: he ovat pitäneet majasta hyvää huolta. "Kyllä Utkujärven maja on paikoista parhain, ellei paras. Siellä on saanut monta uutta kaveria, lapinkasteen saaneita, jotka on liitetty Utkujärven paliskuntaan. Olen saanut nauttia hiljaisuudesta ja katsella revontulia", Kirsti Rinne sanoo.

Nuorten Kotkien porukkaa tauolla rantasaunan keskeneräisen hirsikehikon päällä 1980. Vasemmalta Raimo ja Riitta Niittynen, Pekka Kontkanen, Leila Tanskanen sekä Maisa Ruotsalainen. (Kuva: Kirsti Rinne)

Eine Mikkonen

Muistumia Utkujärveltä eli äidin järkytys

Starttasin pikkuveljeni parhaat päivänsä nähneen auton Paltamossa, Kainuussa puolen yön jälkeen. Elettiin heinäkuuta 1984. Vieressäni torkkui 15-vuotias poikani Janne. Kesäyö oli kauneimmillaan ja houkutteli pysähtelemään ja ihailemaan maisemia. Suunnistin kuitenkin aikailematta kohti Oulua. Rovaniemen juna pysähtyi Oulussa aamuyöstä ja meidän oli ehdittävä siihen.

Autonrämä kuljetti meidät ajoissa ja kimmelluksitta junalle. Survoimme sisään junaan – sellainen mielikuva minulle on jäänyt. Tavaraa tuli nimittäin matkaan aika tavalla, teltaa myöten. Aamulla Rovaniemellä tungimme itsemme huomattavasti pienempään tilaan, linja-autoon. Auto oli täpötäynnä Utkujärvelle menossa olevia nuoria. Olimme onnekkaita, sillä saimme istumapaikat. Kahdella porilaisella tytöllä oli käynyt huonompi tuuri. He notkuivat Utkujärvelle saakka seisaallaan penkkimme vieressä ja taisivat vähän manailakin kohtaloaan.

Hälinän ja nuorten miesten uhoilun keskellä minua jo melkein kadutti, että lupauduin tulemaan työläisnuorten leirille pitämään muutamia tunteja ammatinvalinnasta ja ammatillisesta koulutuksesta. Miten ihmeessä tällaisen lauman saisi keskittymään johonkin asiaan? Ehkä kestäisin pari päivää. Olinhan ajatellut jatkaa bussilla matkaa Kilpisjärvelle patikoimaan ja teltailemaan. Leirin lopussa tulisin sitten hakemaan Jannen mukaani kohti etelää.

Toisin kävi. Pystyitin telttani järven rantaan. Ajattelin, että olen vähän syrjemällä, jotta Janne ei koe äidin valvovan kaikkia touhuja. Muutenkin oli vaarana, että muut alkaisivat irvistellä, miksi Janne on lähtenyt äidin kanssa työleirille.

Sarkkisen Pekka ja Jeskaset olivat organisoineet leirin työskentelyn mallikkaasti. Menossa olivat uudisrakennusten viimeistelytyöt, kuten maalaukset. Minä osallistuin parhaan kykyni mukaan leirin toimintoihin ja koetinpa toimia jonkinlaisena apuohjaajanakin odotellessani sitä, että pääsen valistamaan nuoria ammatinvalinnassa.

Esiintymisvuoroni tuli ja meni. Onnistuin mielestäni jopa saamaan nuoret kuuntelemaan. En kuitenkaan lähtenyt sen jälkeen Kilpisjärvelle. Vuoremaan Erkki oli myös tullut leirille pitämään luentoja ja tekemään muitakin töitä. Hän sanoi minulle, että "Jannella on kierroksessa tuo pieni tyttö". Sen jälkeen aloin itsekin kiinnittää huomiota asiaan: ruokajonossa Janne ohjaili tyttöä hellästi olkapäistä pitäen ja töitä jaettaessa he osuivat kumman usein pariaksi. Pieni tyttö oli Jaana, toinen niistä porilaisista tytöistä, jotka tulomatalla seisoivat Jannen ja minun kohdalla bussissa.

"Pieni ja äksy", ajattelin sen jälkeen, kun valvoin saunakamarin puhdistusta. Jaana oli saanut tehtäväkseen saunakamarin siistimisen. Olihan rahoittajan, opetusministeriön edustaja, tulossa perinteiselle luento- ja tarkastusmatkalleen. Minulla oli oma käsitykseni siitä, mitä siisti tarkoittaa ja Jaanalla oman- sa. Emme tainneet oikein päästä yksimielisyyteen asiasta.

Leiri päättyi ja palailimme Jannen kanssa Helsinkiin. Jaana matkusti kaverin- sa kanssa Poriin. Ajattelin, että siinä oli Jannen ensi rakkaus. Mutta eihän se siihen jäänyt.

Talven aikana nuoret kirjoittelivat ahkerasti, mutta eivät tavanneet paria ker- taakaan enempää. Kesän koittaessa he olivat päättäneet lähteä jälleen leirille Ut- kujärvelle. Minulle se sopi hyvin, koska osallistuin juuri samaan aikaan Keni- assa Nairobissa YK:n naisten vuosikymmenen päätöskonferenssin yhteydessä pidettyyn kansalaisjärjestöjen foorumiin. Ajattelin, että kyllä Sarkkisen Pekka ja kumppanit pitävät Utkujärvellä jöötä, niin että voin olla huoletta.

Kun palasin, Janne soitti ja kertoi, että he ovat Jaanan kanssa ukin luona Paltamossa ja että hänellä on sellaista asiaa, ettei hän voi sitä puhelimesta kertoa. Samalla hän halusi tuoda Jaanan mukanaan Helsinkiin. Olin kiireinen ja vastustelin ja mietin kuumeisesti, mikä voi olla sellainen juttu, ettei sitä voi puhelimesta kertoa.

"Olemme menneet kihloihin", sain tietää, kun poika palasi matkaltaan. Siinä- pä uutista kerrakseen. En tiennyt, miten suhtautua. Poika 16-vuotias ja tyttö 17-vuotias! Vaikenin moneksi päiväksi, enkä kai koskaan tullut onnitelleeksi heitä.

Nuoret eivät enää seuraavina kesinä menneet Utkujärvelle. Kaukorakkautta kesti kuusi vuotta, kunnes Janne valmistui ammattikoulusta ja Jaana kauppa- opistosta. Jaana muutti Helsinkiin ja muutaman vuoden päästä nuoret avioi- tuivat. Juuri tätä kirjoitettaessa syksyllä 2003 nuoret ovat ostaneet omakoti- talon Klaukkalasta. Kauhistuneesta äidistä on tullut tyytyväinen anoppi, jolla on edelleen pippurinen miniä, mutta myös melkein tytär.

Pajukon vastainen taistelu

Vuodelta 1981 löytyy aikakirjamerkintä pajukon vastaisesta taistelusta. Yhdistys hankki raivaus-sahan. Lapin nuorisopiiri tiedusteli vuorokausihintaa talvileirin järjestämiseksi. Pöytäkirjan mukaan he saivat ilmoituksen 25 mk:n vuorokausimaksusta. Vastauskirjeessään piiritoimikunta piti hintaa sikamaisen korkeana. Uusi hallituksen ehdotus, joka tuli hyväksytyksi oli 15 mk. Kallustoakin tuli lahjoituksina. Mm. Pekka Oivio, SAK:n entinen puheenjohtaja, lahjoitti käytetyn perämoottorin. Se ristittiin oiviolaiseksi.

Pajukkoa rantasaunan edustalta. (Kuva: Kalevi Rajala 10.9.79)

Yhdistyksen hallituksen jäsenpaikat, joita syyskokous valitsee, eivät juurikaan herättäneet erityisiä pyrintöjä. Ehkäpä yhdistyksen tarkoitus "työtä ilman näkyviä poliittisia pyrintöjä" ja oman nimen signeerausmahdollisuus useimmiten vain pankin vakuuspapereihin, eivät aikaansaaneet tungosta hallituspaikeille. Tästä näkökulmasta katsottuna ne toverit, jotka useimmat toimivat vuosia näissä tehtävissä, ansaitsevat kunnioittavan erityismaininnan. Ainoan kerran tähän sääntöön tuli poikkeus 1982. Tuolloin syyskokous kokoontui ylimääräiseen kokoukseen valitakseen hallituksen jäsenet. Silläkään kertaa ei saatu äänestystä aikaiseksi.

Alkuajojen ohjaajien työ ansaitsee erityismaininnan monesta syystä. Heille ei maksettu työstä palkkaa. Matkakorvaus ja puolipäiväraha oli yhdistykselle edullinen. Lisäksi ohjaajasta (yksi) tuli väkisinkin eräänlainen joka paikan osaaja hoitaessaan koko orkesteria ja rakentamista. Paras palkinto ja onnistumisen ilo tehdystä työstä saattoi ohjaajalle syntyä mm. silloin kun nuoren leiriläisen vanhemmat noutivat vesansa leiriltä kotiin. Tuolloin leiriläinen kierrätti isää ja äitiä alueella ja osoitteli mykistyneille vanhemmilleen, mitä kaikkea hän on oikeasti tehnyt kavereiden kanssa.

Tilustien kunnostaminen oli joka kesäinen työtehtävä. Sitä varten rakennettiin oma "tiehöylä" jota vedettiin pakettiauton perässä. Kuvassa Virkkunen, Sarkkinen ja leiriläisiä.

Kari Lopperi:

Sauna palaa!

Kesää en tarkasti muista mutta oli työttömien nuorten leiri ja varsin iso olikin. Kuten tapana oli koko leiri kävi päivittäin saunassa ja vuoropäivin ensin tytöt tai pojat ja ohjaajat oman ryhmänsä seassa. Oli saunassa käyty ja tyttöjen vuoro alkanut, ohjaajat istuivat keittiössä iltakahvilla. Keittiön ovelle tuli Päivikki Raittiin tytär Riikka, joka ehkä hieman ujosti kysyi: Pekka, kuuluuko saunan katosta putoilla kipinöitä? Useammasta suusta vastaus oli ettei pidä. Varmaankin kaikki yhtä äimistyneinä yllättävästä kysymyksestä. Tyttö vastasi: nyt sieltä kuitenkin putoilee. Siitä sitten useampi ohjaaja siirtyi ripeästi ison majan päätyovelle ja sieltähän karjaisu kiiri tupaan: SAUNA PALAA!

Pekka omaan tehokkaaseen tapaansa organisoimaan sammutusta. Onneksi paikalla oli tarpeeksi väkeä. Saunan katto kyti jo pahasti. Saattoi jopa olla liekeissä ja sauna oli täynnä savua. Sattuipa vielä niin, että kesän kirvesmiehenä oli taiteilija Särestöniemen sukulaispoika Kemistä. Siinä sitten kiireesti vesiketjua pystyyn ja kattopeltejä purkamaan ja kiuasta kiinni. Vesiketju oli kunnossa ennen kuin kattopellit auki ja muistini mukaan lyötiin joitakin reikiä pelteihin ensimmäisten sammutusvesien saamiseksi sisään. Varsin ripeästi Särestöniemi sai pellit auki ja savu oli mahtava. No vettä liekkiin niin sammuuhan se. Savu oli sakeaa ja miehet katolla hikoili, mutta vesiketju toimi tehokkaasti. Savu vaan sakeni ja hiki lensi, kunnes joku älysi mennä saunaan ja hyvät oli löylyt sielläkin. Kiukaan löylyluukku oli jäänyt hötäkässä auki, palo oli varmaankin sammunut heti kättelyssä. Useamman päivän lämmityksen jälkeen oli kiukaassa sen verran puhtia, että vaikka ämpärillä vettä mätettiin niin hyvät löylyt oli myös katolla.

Kiukaan kanssa oli myös ongelmia kun lämpimän veden astian lämmityskierukka meni silloin tällöin rikki. Sittenhän puretaan puoli kiuasta, joka sinänsä on sekin pieni urakka ja vaatii omat taitonsa.

Toinen juttu liittyy aamupuuroon ja nuorten erilaisiin tottumuksiin. Utkun kesäleireillä joka leirin alussa keitettiin optimistisesti ensimmäisenä aamuna isolla kattilalla puuroa. Seuraavina aamuina sitten huomattavasti pienemmillä ja ohjaajathan sen sitten yleensä söivät. Mutta näkkäriä, voi että näkkäriä meni useampi iso laatikko! Muutamana talvena olin Reolan Raikkaan hiihtäjien lumileirin mukana alkutalven Utkulla. Ensimmäisen leirin ensimmäisenä aamuna uskalsin jopa ääneen epäillä, kun puuroa keitettiin isolla kattilalla, talon suurimmalla sillä hetkellä. Hämmästykseni oli suuren suuri, kun hetken päästä hiihtäjäpoika tulee keittiöön tyhjän kattilan kanssa pyytäen lisää puuroa. Myös puuron kulutus kasvoi koko leirin ajan, siis kääntäen jos ajattelee kesäleirejä. Seuralla oli leireillä oma kokki Sulo mukana. Kyllä oli ilo nähdä ikämiehen iloitsevan nuorten suuresta ruokahalusta. Ruokaa ei ollut koskaan liikaa, pikemminkin päinvastoin ja kaikki ruoka kelpasi. Oli perusruokaa mutta niin maukasta. Ja kuluihan

sitä näkkäriäkin, muttei läheskään samoja määriä kuin kesällä. Toisaalta olihan nuoria lumileirillä vähemmänkin. Leikkimielellä olen mietiskellyt suuremman puuronkulutuksen johtuneen talvesta ja lyhyemmästä ajasta leirillä. Sitä en muista, hankittiinko majalle isommat kattilat vai ostettiinko seuralle oma iso kattila.

Muistaakseni ensimmäisen lumileirin aikaan oli kaksi aittaa ja iso maja sekä rantasauna majoitustiloina. Ison majan saunaa ja eteistä käytettiin vaatteiden kuivatukseen. Olihan muuten aamulla ison majan tuvassa tunnelmaa ja sakeaa ilmaa. Kaikki ritsit olivat täynnä. Penkeille ja pöydillekin taisi olla petejä tehtynä ja nuorilla urheilijapojillaahan aineenvaihdunta toimii. Myöhemminä vuosina, kun maja sai jatkokseen kunnolliset kuivaustilat ja lisämajoitustilojakin tuli, niin sakea ilma väheni, mutta tunnelma leireillä oli mitä parhain. Onhan majalta valmennusta hakenut myös olympiavoittaja. Eestin nuoret miehet harjoittelivat ja joskus myös kilpailivat aikanaan Rekolan Raikkaan hiihtäjien porukoissa. Nimet löytynevät vieraskirjoista.

Vieraskirjan kertomaa

Kalaa tuli vähemmän niin suolattiin verkot. Pieni kalansaalis piilotettiin sohvan tyynyn alle.

Työn jälkeen maistu sauna. Kuvassa Jorma Turtiainen, Erkki Vuorenmaa, Heikki Virkkunen ja Pekka Sarkkinen. (Kuva: Kalevi Rajala 24.7.82)

Hieno haaste SNK:n Lapin piirille

"Muonion kämpän rakentaminen oli SNK:n Lapin piirille kova haaste ja hieno juttu", muistelee silloinen piirin puheenjohtaja Helena Tiuraniemi. Nykyisin hän työskentelee Valtion ja erityispalvelujen ammattiliiton VAL:n Lapin alue-sihteerinä.

"Piirin toiminnalle oli piristysruiske, kun matkasimme Muonioon ja tapasimme muualta tulleita nuorisoliittolaisia. Rasitteelta tai pakkopullalta Muonion kämpä ei koskaan tuntunut", Helena sanoo.

Utkujärven kohde ei ollut pelkkä rakentamisprojekti, vaan siellä hiottiin strategioita nuorisoliittolaispolitiikalle, pidettiin piirikouluja ja taidettiin juntata tulevia liittokokouksia. "Selviteltiin, kuka kuului mihinkin porukoihin ja kenenkin tukijoukkoihin. Kovasti tosissaan oltiin."

Helena Tiuraniemi toimi jonkin aikaa myös Tuki ry:n hallinnossa. "Ojalan Eskon kanssa kuulumme hallintoon. Sehän olisi ollut kauheaa, jos Helsinki olisi kaapannut hankkeen."

Utkujärveen heitettiin myös kalaverkot, mikä oli etelän ihmisille hieman oudompaa ja Helena muistelee päässeensä vähän loistamaan. Verkkokalastus kun oli tuttua Lapin likalle. "Siikaa ja ahventa saatiin ja savustettiin."

Työttömien nuorten leireiltä ja Kotkien leireiltäkin Helenalla on mukavia muistoja. Sittemmin hän on käynyt Muonion kämpällä pari kertaa ohikulkumatkalla.

Sarkkinen antamassa ohjeita leiriläisille. (Kuva: kalevi Rajala 25.7.81)

Majan rakentajia vasemmalta Leo Lapinkero, Pekka Sarkkinen ja Esko J. Ojala.

Lipputangon jalustaa valamassa pohjoiskarjalainen "työbrigaadi". Pekka Sarkkinen, Kyösti Vuori, Seppo Sarkkinen, Martti Härkönen, Reijo Lehikoinen ja Unto Sarkkinen. Tämän jälkeen porukka muurasi pirtin pätyyn savupiipun.

Timo Davidsson:

Mitä parhain lomakohde

Vaikka siitä valitettavasti on jo pitkästi aikaa, tuli majalla muutaman kerran käytyä. Oli se mitä parhain lomakohde. Yleensä reissattiin SNK:n Hyrylän Nuorten porukalla. Pariin otteeseen kävin jonkun kaverin kanssa, joista toinen oli Rotin Antero.

Rantasauna oli varsinainen elämys. Sen lämmittäminen kestää melkein puoli päivää, mutta on tuloskin sen mukainen. Kerran muuan Pete vilkaisi majan ikkunasta ulos Kuusistojen ollessa saunomassa ja huusi: "Tulkaa äkkiä katsomaan!" Merjahan se siellä oli kävelemässä saunasta järveen ilman vaatteita.

Mutta kalahommathan siellä varsinaisesti hoidossa olivat. En tiedä tai muista, kuka oli keksinyt, mutta paikalle annettu epävirallinen nimitys "Sarkkisen Särki & Kala", oli kyllä loistava. Kerran muutaman päivän nuorisosaaston poppoolla paikalla ollessamme saapui kalastuserikoisyksikkö Taavitsaisen Hannu ja sisarukset, paljastaen olevansa lähdössä yöksi kalastamaan tammukkaa. En tiedä, onko sopivaa tätä mitenkään julkisesti kertoa, mutta sain urkituksi, että kalapaikkana on Utkujärveen laskeva Pahaoja. (Lapissahan lienee tapana hämätä lantalaisia näillä paikannimillä). Lopulta Taavitsaiset päätyivät myöntämään meidän Hyrylän kööristämme kahdelle luottohenkilölle, Koskenrannan Pekalle ja minulle, luovan lähteä kalareissulle mukaan. Teltatkin otettiin mukaan. Ilta ja iltayö kalastettiin, keskiyöllä pimeään aikaan pidettiin nuotiota ja hiillostettiin tammukkaa sekä juotiin w-, c- ja r-alkuisia juomia. Aamuyöllä ja aamulla kalastettiin. Kokonaissaalis oli 30 pientä kyrmyniskaa.

*Sarkkinen viihtyi leirien aikaan savustuspöntöllä.
(Kuva: Kalevi Rajala
23.7.82)*

90-luku

Tukena työttömille

Vuosikymmenen alun talouskriisi johti suurtyöttömyyteen ikävine seurausilmiöineen. Mielialat olivat apeat. Mitä tällainen pieni yhdistys voi tehdä päälle kaatuville asioille. Johtopäätös oli, että toimintaa on tehostettava ja suunnattava enemmän työttömien auttamiseen. Tähän toivat helpotusta myös RAY:n ja työvoimaviranomaisten toimintaa tukevat lisätyt resurssit. Työttömien yhdistyksistä tuli uusia verkostokumppaneita, joiden kautta yhdistyksen palveluja alettiin tarjota työttömille. Yhteistyö jatkuu edelleen. Tampereen työttömien toimintakeskus oli yhteistyön kärkiporukassa mukana. SAK:n ja sen jäsenliittojen perustama Työttömien ay-jäsenten tukiyhdistys TATSIn kanssa yhteistyö on ollut laajinta ja monipuolisinta. Hyvä vuorovaikutus/työnjako on antanut paremmat mahdollisuudet auttaa nuorten työttömien ponnistelua takaisin työelämään.

Mielialailmasto kuvaa vuosien 1994 ja 1995 toimintasuunnitelmien nuorisotyön tilaa kuvaavat näkemykset:

Vuonna 1994: "Nykyisessä yhteiskunnallisessa murroksessa yhdistyksen toiminnalliset tavoitteet korostuvat. Erityisesti nuoret ovat se osa kansasta, joiden etuja voidaan helpoimmin heikentää ja elämisen edellytyksiä kaventaa ilman, että juuri mikään taho näkyvästi nousisi niitä puolustamaan. Tässä huolestuttavassa tilanteessa yhdistyksen tavoitteet tarjota vähäosaisille nuorille mahdollisuuksia omatoimiseen koulutus-, kurssi- sekä leiri- ja retkeilytoimintaa ovat hyvin perusteltuja ja kaiken tuen ansaitsevia."

Polttopuiden teko on kuulunut vuosittaiseen leirityöhön. (Kuva: Reijo Jeskanen)

Vuoden 1995 tilannetta kuvataan seuraavasti: " Parin viimeisen vuoden aikana on tapahtunut ratkaiseva muutos huonompaan suuntaan nuorisotyön alueella. Erityisesti kunnat ovat vähentäneet tukeaan nuorisotyölle. Itsenäiset nuorisolautakunnat on pääsääntöisesti lakkautettu, toimintaa tukevat avustukset pienentyneet ja kunnallisen nuorisotyön resurssit hupenneet lähes olemattomiin. Kun tähän liittyy opiskelevan nuorison lisääntyneet taloudelliset ongelman ja valtavaa mittaluokkaa oleva nuorisotyöttömyys, on nuorison tilanne todella huono ja monet nuoret ovat henkilökohtaisessa umpikujassa. Nyt on käytettävä kaikki mahdollisuudet, pienimmätkin nuorison elämän edellytysten kohentamiseksi. Kansalaisjärjestöt ja niissä tehtävä vapaaehtoistyö on yksi tukitoiminnan tärkeä alue."

Vieraskirjan kertomaa

Kalakombinaatti kärsi raaka-ainepulasta. Sivutuote (hauki 3 ja 4,5 kg) työllisti ja piti politbyroon jäsenet ruoassa. Lännä 10 aikuista ja 11 (3-11 -vuotiasta) lasta.

Perheleiri 15.-21.7.90

Matti Putkonen uittamassa 1990-luvun alun perheleirin lapsia. (Kuva: Heikki Virkkunen)

Leirit kasvattivat ohjaajaakin

Reijo Jeskasella on Utkujärven maisemiin ja leirikeskukseen aivan erityinen suhde: hän käytti toistakymmentä vuotta pari viikkoa kesälomastaan nuorten leiriohjaajana. Eikä vain Reijo, vaan myös vaimo oli leiritöissä lomillaan ja lapset kulkivat mukana.

Nykyisin SDP:n Pohjois-Karjalan piirin toiminnanjohtajana työskentelevä Reijo oli leirikesien alkaessa 1970-luvun lopulla töissä Pohjois-Karjalan keskusammattikoululla työnohjaajana. Vanha tuttu Pekka Sarkkinen houkutteli Jeskaset ensin perheleirille Utkujärvelle ja sen jälkeen ohjaajaksi kesätyötä vaille olevien vapaaehtoisten nuorten leireille. "Ensimmäinen leirikesä oli erittäin sateinen. Nuoria oli yli kolmekymmentä, ja he nukkuivat teltoissa. Silloin oli vain päärakennus ja yksi luhtiaitta. Leiriläisiltäkin kysyttiin urheilumieltä, mutta hyvin kaikki meni", Reijo muistaa.

Alkuvaiheessa leiriläiset kirjoittivat vieraskirjaan olleensa TYÖLEIRILLÄ. Reijon mukaan töitä tehtiinkin: ympäristöä raivattiin ja siistittiin, tehtiin seuraavan talven polttopuut ja avustettiin laajennusprojekteissa. Alkuaikoina oli tapana nimetä työstä lintsaaavat vapaaehtoisiksi ulkovessan tyhjentäjiksi. Muuta piiskaa ei tarvittu. "Leirin loputtua nuoret olivat erinomaisen tyytyväisiä ja ikävissään, kun piti jättää Lapin luonto ja uudet kaverit. Leirit olivat hyvin kasvattavia tapahtumia nuorille, mutta todennäköisesti itse olen saanut paljon enemmän kuin leiriläiset", Reijo ajattelee nyt.

Koska Lapin kesässä ei ole yötä eikä päivää, nuoret hilluivat yötä päivää, Reijo muistaa. Aamupalan jälkeen uni olisi maistunut, mutta työt sujuivat ja uusia taitoja tarttui myöhemmän elämän varrelle. "Alkuunsa nuorilta sujuivat keittiöhommat ja puulämmiteinen saunakin osattiin lämmittää. 1990-luvulle tultaessa nuoret osasivat sytyttää tulen tupakkaan, siinä kaikki avotulen käsittelytaidot. Siksikin kaksi viikkoa Lapin luonnossa jätti monille lähtemättömiä kokemuksia ja taitoja. Olen matkan varrella tavannut silloisia leiriläisiä, ja kaikilla on pelkkää hyvää muisteltavaa."

Kahden viikon TYÖLEIRILLÄ tietysti nuristiin, mutta niin hieno kokemus Utkujärven kaksiviikkoinen leiri on monille kaupunkilaisnuorille ollut, että monet tulivat uudestaan ja monta kertaa. Reijo Jeskasen periaate oli alun pitäen, että kaljoittelu ei kuulu leirielämään. Lapin kesä riitti humaltumisen lähteeksi. Viesti kulkui Jeskasen kurista, mutta aina joku uskalikko kokeili rajojaan. "Yhdelle leirille poikaporukka oli tuonut olutta ja alkoi nautiskella sitä heti ensimmäisenä saunailtana. Pojat eivät keksineet, minne piilottaa tyhjät pullo ja korkit, ja niinpä he heittivät ne järveen. Vesi oli kymmenisen astetta eli kukaan ei ollut menossa uimaan." "Kun huomasin, mitä on tekeillä, kertasin Lapin luonnon säännöt ja sovimme poikien kanssa, että pullo ja korkit noukitaan järvestä. Oli se melkoista hyppelyä kalseaan veteen, saunaan ja taas polvia myöten kahlaten järveen. Etelän pojille opetus riitti. Siistiä tuli saman illan aikana."

Reijo Jeskaselle Muonion maisemat ja Utkujärvi tulivat rakkaiksi toistakymmentä vuotta kestäneen leiriputken aikana. "Aika Muoniossa tuntui kuitenkin lomalta, vaikka vastuulla oli iso liuta nuoria. Lisäksi satunnaiset kävijät auttoivat ohjaajan töissä, mutta minun vastuullani porukka siellä oli. Jälkeenpäin on monesti tuntunut, että Muonion reissujen jälkeen kesälomalle ei ole päässyt irrottautumaan yhtä hyvin kuin aikoinaan. Leirien vetäminen oli täydellinen vastapaino työlle", Reijo sanoo ja kertoo leirijaoilta jääneen myös yksi lempimusiikko – J. Karjalainen. Karjalaisen läpimurto tapahtui 80-luvulla, ja musiikki soi leirialueella yötä päivää.

"Tykkään Karjalaisen musiikista edelleen. Ja tietysti Utkujärven leiripaikasta. Käyn siellä pari kertaa vuodessa mahdollisuuksien mukaan. Lempiaikaani ovat kevät, luonnon heräämisen ja kasvun aika sekä syksyn kaamos, rauhoittumisen ja levähtämisen aika", Reijo Jeskanen sanoo.

Myös tunturissa käynti on muodostunut leirien traditioksi. Leiriläisiä ja Erkki Vuorenmaa sekä Reijo Jeskanen Pallaksella. (Kuva: Reijo Jeskanen)

Ketä tuettu? Mihin osallistuttu?

Yhdistyksen nimeen liittyvä tukitehtävä ei perustamisvaiheessa saanut tuekseen mitään erityistä toimintaohjetta. Lähimmät yhteistyökumppanit ja nuoret aktiivit alkoivat ilahduttavasti kääntyä yhdistyksen puoleen tukipyynnöillä ja hakemuksilla. Tiukasta talouden tilasta huolimatta haluttiin kysyntään vastata, vaikkapa symbolisesti. Nuoret SNK-laiset lähettivät kurssi- tai opintomatka-avustushakemuksia. 80-luvun puoliväliin jatkunut käytäntö ilahdutti hakijaansa muutaman satasen tuella. Etäisin, tuhannella markalla tuettu Lapin tytön matka ulottui Kuuban työprikaatiin. Kaikilta henkilökohtaisia tukia saaneilta vaadittiin raporttia osallistumisesta.

Hieman mittavammin yhdistys on osallistunut omaa toimintaansa sivuavien tapahtumien tukemiseen/osallistumiseen. Mm. SAK:n 75-vuotisjuhliin vuonna 1981 osallistuttiin tukemalla työläisnuorten osallistumista. Vuoden 1984 työläisnuorisopäivät ja seuraavan vuoden työläisnuorten konferenssi olivat tuen ja osallistumisen kohteena. Tampereen Festa- messuilla ja muissakin vastaavissa tilaisuuksissa pyöritettiin yhdistyksen toimintaa esittelevää hienoa diasarjaa. Kalevi Rajalan ottamat toiminta- ja luontokuvat puhuttelivat katsojia. Lippu-lehden kautta, etenkin juhluvuosina, yhdistys julkaisi ilmoituksen toiminnastaan. Kaikista mittavin tukimuoto, mihin pieni yhdistyksemme on yltenyt yksilötasolla on se, että perhe-, nuorten ja työttömien leirien

*Roihuvuoren ala-asteen leirikoululaisia Pallaksella viettämässä taukoa 1996.
(Kuva: Heikki Virkkunen)*

matkakuluja on tuettu avustusehtojen mukaisesti tai yhdistyksen omin kustannuksin. Samoin majan käyttäjämaksut vastaavilta muilta yhteistöiltä ovat olleet hyvin edullisia.

Siinä se nyt on. Utta savusaunan kiuasta ihmettelemässä Sarkkinen, Heikkilä ja Jeskanen.

Vieraskirjan kertomaa

Historialliset päivät maailmassa, sillä tapasivathan Bush ja Gorbatsov Helsingissä. Mutta myös vaatimattomalla Utkujärven majalla kokoontui tekevä hallitusryhmä Sarkkinen, Jeskanen ja kirjuri Heikkilä, kiinteistöhoitaja Reino Kunnarin avustuksella kasaamaan savusaunan kiuasta. 9.9.1990 klo 7.30 aloitettiin ja jo ennen puolta päivää kiuas oli kasassa. Kiukaan pystytyksen jälkeen nostimme Kunnarin laskemat verkot ylös. Kaikenlaista kalaa oli täysi saavillinen (50 kg). Särkikaloista tehtiin säilykkeitä 38 purkkia.

8.-10.9.90

Mieluinen kohde hiihtoreissuille

Metallityöväen Liiton puheenjohtaja Erkki Vuorenmaa toimi 1970-luvun lopussa SNK:n liittotoimikunnassa ja työvaliokunnassa ja oli siis päättämässä Muonion leirikeskusten rakentamisesta. Vuorenmaan mukaan liittotoimikunnassa ei ollut hanketta kohtaan laajaa vastustusta, mutta kriittisiä äänenpainoja esiintyi. Ne liittyivät lähinnä talousasioihin ja siihen, kuinka toiminta mahtaa käytännössä onnistua kaukana Muoniossa. "Taisin sitä itsekin miettiä", Vuorenmaa sanoo, mutta osallistui alusta pitäen rakennustöihin aivan viimeisiä vaiheita lukuun ottamatta ja vietti kymmenkunta vuotta osan kesälomistaan "apulaisleiriohjaajana", kuten hän itse sanoo.

Leirit tarjosivat nuorille kesäajaksi mielekästä tekemistä. "Alkuunsa porukka oli hampaat irvissä, kun piti tulla Lappiin hyttysten syötäväksi. Jonkun päivän päästä kukin löysi oman uomansa ja pois lähtiessä vakuuteltiin, että ensi kesänä tullaan varmasti. Monet tulivatkin."

Vuorenmaa muistelee, että monien nuorten suhtautuminen työhön, koulutukseen ja koko yhteiskuntaan oli välinpitämätön. "Sittemmin olen törmännyt eri puolilla Suomea Muonion leirillä käyneitä, jotka ovat aktivoituneet, käyneet kouluja, saaneet työpaikan ja alkaneet osallistua järjestötoimintaan. Leireillä tapasi paljon erittäin älykkäitä ja humoristisia nuoria."

Kohtalokas Utkujärvi

Alkuvuosina olosuhteet Muonion kämpällä olivat hyvin alkeellisia ja suurin osa nukkui teltoissa. Vuorenmaakin sanoo viihtyneensä enimmäkseen tellassa. "Aamuisin oli mahtava herätä auringon noustessa. Valehtelematta voi sanoa, että tunne oli välillä kuin keskellä lentokenttää, kun hyttysset hyrisivät ja pörisivät teltan ympärillä."

Erkki Vuorenmaata eivät hyttysset juuri haitanneet. Hän on tottunut liikkumaan luonnossa nuoresta pitäen, ja eränkävijä sietää hyttysset siinä missä sateen, pakkaset ja helteetkin.

Erkki Vuorenmaalla on eräänlainen kohtalonyhteys Utkujärven majalle: nykyinen vaimo Keski-Suomesta oli aivan ensimmäisellä rakennusleirillä. Silloin kumpikaan ei tiennyt, että tiet kohtaavat vielä avioliiton merkeissä.

Edelleen Vuorenmaa käy vuosittain Muoniossa usein perheensä ja ystäviensä kanssa. "Vähintäänkin viikon käyn hiihtämässä joko ennen tai jälkeen pääsiäistä. Etelän ihmiset eivät ymmärrä, että pääsiäisen jälkeen ennen vappuna yleensä vielä on mahtavat hiihtohanget sekä aurinkoista ja lämpöistä."

Erkki Vuorenmaa sekä poikansa Jyrki, Hannu Taavitsainen ja Pekka Sarkkinen kalan perkuussa. (Kuva: Kalevi Rajala 24.7.82.)

"Ay-pomoja" aamiaisella. Pekka Sarkkinen, Matti Putkonen, Erkki Vuorenmaa ja Pekka Oivio, jonka lahjoittamasta perämoottorista "oiviolaisesta" tuli legenda. (Kuva: Reijo Jeskanen).

Laman ahdinko

Laman ikävät seurausilmiöt heijastuivat myös tukitehtävien suuntaamiseen. Keskeinen ajatus oli, että meidän on yritettävä herättää ahdinkoon joutuneita ihmisiä puolustautumaan sekä ajamaan omakohtaisesti asiaansa. Keskustelun ja aktiviteettien lisäksi halusimme vaikuttaa erityisesti siihen, että ihmiset äänestävät vaaleissa ja näin luovat itse edellytyksiä oikeamieliselle päätöksenteolle.

Tässä tarkoituksessa aloimme verkostoitua aatetaustamme mukaisesti ja saada aikaan laajempaa hyväksyntää äänestysaktiivisuus - teeman ympärille. Majoilla vuonna 1994 pidetty ay-ydinporukan seminaari päätti ryhtyä sanoista tekoihin. Työn tulokset puhukoot puolestaan. Saman vuonna siirrettiin yhdistyksen kaikki vakuutukset vakuutusyhtiö Turvaan.

Tuki ry:n omat panokset keskittyivät lähinnä nuorten aktiivisuuden tukemiseen ja työttömien omatoimisuuden vahvistamiseen mm. kenttäkeittiöiden käytön koulutuksella. Tässä työssä toimi ensimmäinen yhdistyksen oppisopimusoppilas hyvällä menestyksellä.

Olimme mukana auttamassa myös nuorten energiaprojektin toteutusta. Saimme keskustelua aikaan, mutta eduskunta päätti vuonna 1993 olla hyväksymättä silloista ydinvoimalahakemusta. Ajan henkeen sopi hyvin myös ay-nuorten isännöimä majoilla pidetty vasemmiston nuorisojärjestöjen yhteistapaaminen 1997. Tuleva yhteistyö sai asiaperustaista sisältöä.

Vieraskirjan kertomaa

ORJATYÖLEIRI -91

Ja se leiri alkoi ja niin se myös päättyi.

1.-10.7.91

Mikä hiton maa tämä on, jossa aurinkokin nousee jo seitsemältä?

Titta 19.7.93

Työttömien kalastus- ja virkistysleiri

Pääasiassa kalastimme ja ... öisin emme paljon kalastelleet, jutuissamme meinaa. Kalastimme ja pilkimme aurinkoisella Utkujärven jäällä ja "uus-avuttomatkin" oppivat täällä kalankäsittelyn taidot.

Sirkassa kävimme naistentansseissa eli kierrätyskeskuksessa aamupäivällä uskaliaimmat menivät Levin rinteisiin.

3.-14.5.95

Vuosituhanen vaihtuessa kirjoitettiin uusi kappale yhdistyksen historiaan. Eräältä osin Tuki ry:n perustamista edeltänyt haikailu menetetyistä virkistyspaikoista sai tavallaan myöhäispalkinnon.

1950 ja 60-lukujen vaihteen ay-liikkeen hajaannus oli silloisen SAJ:n lähi-piiriin luonut aatepohjaisia tukiorganisaatioita ja toimintaa. Viimeisin niistä Järjestöhuolto ry, joka omisti tilan Sodankylän Unarin kylässä, oli inhimillisesti tullut tiensä päähän. Yhdistys lakkautettiin viranomaisten hyväksymänä ja jäljelle jäänyt tila rekisteröitiin yhdistyksemme nimiin. Perimätiedon mukaan toiminnan yhtenä tarkoituksena olisi ollut nuorten yhteiskunnallinen aktivoiminen, etenkin kommunismin uhkaa vastaan. Tältä osin kuopatus yhdistyksen tavoitteet lienevät pitkälle toteutuneet. Tuki ry:lle sivuperintönä siirtyneessä nuorisosaatavissa riittää edelleen tehtävää. Ari Kekkinen oli keskeinen henkilö, jonka asiantuntemus ja taidot johtivat tulokseen.

90- lukua tähdittivät lukuisat yhdistyksen aktiivien 50-vuotispäivät. Osa ehti jäädä jopa eläkkeelle. Neuvoksissakin löytyy. Meno tulee tilastojen mukaan 2000-luvun alkuvuosina jatkumaan. Iloisia poikkeuksiakin löytyi. Osa perustajista ehti 90-luvulla vasta naimisiin. Tätä inhimillistä "ukkoutumista" on yritetty torjua hankkimalla nuoria mukaan hallintoon. Vuonna 2003 hallituksen keski-ikä on 54,9-vuotta. Tulevaisuususkoa vahvistaa havainto, että nuorisotyön lama on takana. Nuorisoliikkeessä on jälleen potkua. Uudestaan ruutia ei tarvitse ryhtyä keksimään.

Hallituksen porukkaa tutustumassa Unarin kämppään. Rapulla Heikki Rönkkö ja Kauko Viitala. Talomiehen töihin tutustuu Pekka Sarkkinen. (Kuva: Heikki Virkkunen)

Rakentaminen ja muut hankinnat

Strategista tavoitetta: bussiporukan tarpeen mukaiset tilat, on yritetty juosta kiinni kuitenkin sitä saavuttamatta. 80-luvulla tiukasta taloudesta huolimatta aluetta kehitettiin koko ajan. Käyttötarpeesta johtuen kysymys ei yksin ollut vain yksilöllisen majoitustilan rakentamisesta, vaan maja-alueen tulisi tarjota mahdollisuudet monipuoliselle tekemiselle ja harrastamiselle. Taloudellisesti pala kerrallaan rakentaminen ei aina ollut edullista. Muuta mahdollisuutta ei vain ollut. Tästä köyhän miehen rakentamisesta oli silti hyviäkin puolia. Aina oli joku käytännöllinen tavoite toteutettavana. Kokemukselliset taidot karttuivat. Leiriläiset saivat olla mukana rakentamassa uutta. Myös muut majan käyttäjät pitivät positiivisena jatkuvaa kehittämistä.

Vuonna 1984 pystytettiin toinen 6-hengen talvilämmin majoitusaitta. Seuraavana vuonna laadittiin hallituksen omana työnä majoitusparitalon suunnitelma ja RAY-hakemus. Talo valmistui vuonna 1986. Uudenmaan varttuneilta radioharrastajilta, Antero Rotin toimesta, saatiin 40-luvun malliset kovaäänislaitteet. Isot ämyrit viritettiin ympäri tonttia. Vanhoja putkiwatteja (200W) lykkäävä vahvistin poltti sulakkeensa nuorten rokkikasetin kohdalla. Muutaman "itikkadiskon" jälkeen vehkeet vähin äänin kytkettiin historian hiljaisuuteen ja niin kuusenkävyt pysyivät puissaan. Varttuneet radioharrastajat harjoittelivat majalla omia taitojaan.

Jo vuonna 1987 oli vuorossa toinen paritalo, hieman paranneltu malli, joka sai myös RAY:n siunauksen ja valmistui rivakasti. Tilustien heikon kantavuuden takia hallitus päätti tilata hiekat talvikelin aikana.

Tuntemattoman taiteilijan tv:n suosikkisarjan "Pulttiboysin" innostama lapin kuva vieraskirjasta.

Vieraskirjan kertomaa:

Ensi kertaa Utkujärvellä. Mahtava paikka. Mieleen ikuisesti jäävä keskiyön aurinko. Kiitokset paikan ylläpitäjille ja isännälle mahtumisesta kurssin keskelle ja kurssilaisille aamiaisesta ja erinomaisesta vieraanvaraisuudesta vieraitani kohtaan.

Paula Parmanne 6.-8.6.95

Nelosleiri Utkujärven maisemissa oli ensiker-talaiselle tosi mahtava ja erilainen kokemus. Toivottavasti ei jäänyt ainoaksi kerraksi tänne pääsy. 18.-29.8.97

Työttömien leiri

Anoppi 1931. Myydään tarpeettomana tai vaihdetaan koiraan tms. käypään tavarahan. Äänenvaimentajassa pikkuvikoja. Taloudellinen. Loistokunto. Katsastettu. Ins. testaama. Hyvin pidetty. Ei kolhuja. Kiihtyy hyvin. 8.-18.6.98

Ilkijärvenlehti Kampauja
matkalla. 11.12.93

Kakinsätkä tilaisuudella
lakonapäin ja 9500 km.
matkassa. Oli auttaneellista
pysähtyä tänne levätä hi-
nään toiseen seuraksi.
Savusauna lämmitetty,
pöytä ja viivaaminen
rakentui uokse.

Kiitos

Matti Ahtonen

Eeva Miettinen

Ilkka Savola

Urho Oksanen

Urho Oksanen

Urho Oksanen

Seuraavana vuonna vuorossa oli päärakennus. Sitä päätettiin laajentaa sauna- ja saniteettiosalla, uusia keittiö sekä lämpöeristää ja ulkokuorata talo. RAY:n avustus kattoi remontista 25 %. Lainapapereihin tarvittiin taas nimiä. Vuonna 1988 aloitettiin keskustelu Utkujärven kunnostamisesta. Puu-uiton takia myös Utkujokea oli ruopattu ja veden pinta alentunut. Valo yltää laajalla alueella järven pohjaan lisäten heinän ja muiden vesikasvien kasvustoa. Keskustelusta ja myönteisistä viranomaisyhteyksistä huolimatta hanke ei valitettavasti ole edistynyt.

Vuonna 1989 päätettiin panostaa jälleen tulevaisuuteen ja ostettiin Yli-Muoniosta vanhan, 1800-luvulta olevan savupirtin hirret mahdollisen savusaunan rakentamista varten. Lipputankoniemestä oli paikka jo katsottuna ja hallituksen jäsenillä toinen toistaan parempia näkemyksiä, millainen on hyvä savusauna.

Majojen käyttötarpeesta johtuen siellä tarvitaan melko runsaasti toimintavälineitä ja erilaisia työkaluja, veneitä, kalastus- ja harrastusvälineitä. Niiden hankinta, huoltaminen, järjestäminen ja oppiminen niitä käyttämään on tärkeä osa leirien toimintaideaa. Omatoimisuus paranee, jos hallitsee työvälineitä.

Reino Kunnari savusaunan kattoa rakentamassa.

Saunakiintiö: 6 kpl

Heti vuosikymmenen alkuun valmistui perinteiden mukainen savusauna. Saunan löylyt ja tunnelma ovat kävijöiden ehtymättömän kiittelyn kohde. Tähän mennessä sauna ei ole edes yrittänyt palaa omatoimisesti, kiitos siitä lämmittäjille. Rantasauna tätä tempua kerran yritti. Saunakulttuurilla on majoilla ollut aina tärkeä sijansa. Ulkoilu, harrastukset ja työ vaativat päivän päätteeksi rentouttavan saunahetken. Tätä tarvetta olemme pitäneet silmämääränä kaikkina vuosina. Saunakiintiöön kuuluukin kuusi saunaa. Toinen paritalo valmistui 1993. Mm. Ahtisaaret majoittuivat uudenkarheaan taloon vaalikiertueensa aikana. Pääpirtti oli jälleen alapohjan/lattiaremontin kohteena vuonna 1998.

Oman tontin korpisuusudelle kohosi vuonna 1995 komea 25 hengen lapinkota. Kysymys, millainen tulisija parhaiten johtaa savun kodasta taivaalle, johti lähes ylivoimaiseen kehittämisprojektiin. Kokeilimme jos jonkinlaisia korvausilman virityksiä ja tulisijan muotoja. Viimein Uimaharjun pojat rakensivat teräksisen tulipesän joka esilämmittää korvausilman. Hyvä tuli.

Vuonna 1994 kiinteistöt maalattiin. Kunnan arkkitehti osallistui värivalintojen suunnitteluun. Paritalojen kokonaisurakoita lukuun ottamatta Reino Kunnarin ammatillinen kädenjälki on nähtävissä niin sisällä kuin ulkona. Työ puhuu puolestaan.

Pekka Sarkkinen, Presidettiehdokas Martti Ahtisaari ja Kari Kunnari.

Muistoja Muoniosta – unohtumaton Utkujärvi

Sisimmässäni on paikka Utkujärven majoilla ja lukemattomilla kokemuksilla, joita siellä on koettu. Aihetta olisi vaikka kirjan verran, mutta kuvaan osuuttani muutamilla tapahtumilla.

Ensi kerran poikkesimme 79 –80-vaihteessa Utkulle saunaan ja lepäämään palatessamme Käsivarresta vaeltamasta. Pihatiellä auton pakoputki katkesi rutakoissa. Myöhemmin kun 1994 – 1996 olin vetämässä "Pitkäaikaistyöttömien virkistys- ja kalastusleirejä" joka kesä ainakin 2-3 kertaa, kunnostimme tietä vaikka se olikin jo aivan toisenlaisessa kunnossa.

Ensikäynti Utkulla oli myös ensikerta Lapissa. Saman tien sairastuin parantumattomasti "Lapin kuumeeseen". Tämän seurauksena olen tehnyt työtä tartuttaakseni "taudin" mahdollisimman moneen. Työ on tapahtunut pääasiassa Muoniossa ja Pallas- ja Outakkatuntureilla.

Monien unohtumattomien tapahtumien joukosta haluan muistella Utkun kannalta muutamaa merkittävää tapahtumaa, joihin olen voinut vaikuttaa. Päällimmäisenä mielessä on tulevan presidentti Ahtisaaren ja hänen puolisonsa vierailu vaalikiertueella joulukuussa 1992. Saunoimme ja rentouduimme kodassa ja Lapin talvi-illan hiljaisuudessa, keskellä rankkaa ja tuloksellista vaalitaistelua.

Merkittävin oma kokemukseni on työttömien leirien vetäminen kolmena vuonna 90-luvun puolivälissä. Päällimmäiseksi haluan nostaa ne lukemattomat positiiviset tapahtumat, joita leireille osallistuneiden ihmisten elämässä on tapahtunut ja joista olen myöhemmin paljon kuullut.

Presidentin puolison, Eeva Ahtisaaren vierailu leirillämme lokakuussa 1995 on mieliin painuvien tapahtumien monitapahtumaisessa juoksussa. Rouva Ahtisaari tutustui ja osallistui leirin työtehtäviin ja kävi hyvän keskustelun leiriläisten kanssa. Hän majoittui kanssamme ja vihki nurmeslaisen metsurin tekemät Nalle-patsaat. Patsaiden taiteellinen syntyhistoria sisälsi kyyneliä ja naurua. Tekijä sanoi tehneensä ne leirin ja vetäjän kunniaksi.

Myöskin talkooyhteistyön käynnistyminen Pallaspuiston kanssa oli suuri askel leiritoiminnan kannalta. Työ on edelleen jatkunut. Talkoissa kunnostimme mm. hotellin vanhan kaatopaikka-alueen ja keräsimme roskat hotellin Pallaksen ympäristöstä. Itse kansallispuiston alueella kunnostimme pitkospuita, siivosimme ja kunnostimme vaellustupia ja teimme niille talvisia polttopuita jne. Samalla teimme vaelluksia puiston alueelle. Näin tutustuimme syvällisemmin Lappiin ja sen luontoon. Yhteistyökumppani oli puistomestari Olli Autto, joka kävi myös majalla esittämässä loistavia kuviaan Pallaksen luonnosta ja elämästä. Meistä tuli erinomaiset "väärtit". Hänen avulla olen syventänyt Lapin luonnon ja ihmisten tuntemustani.

Näinä 23:na vuotena, joina olen Utkulla käynyt, arvelen asuneeni siellä yhteensä reilun vuoden verran. Siksi se edustaa minulle muistorikasta Lappia. Olen mielelläni vienyt Muonioon työhöni ja harrastuksiini - Nuoret Kotkat - liittyen ryhmiä kotimaasta sekä ulkomailta. Yhteisillä retkillä ainakin 8 - 10 eri kansallisuuteen kuuluvaa ihmistä on ollut mukana.

Pekka ja kumppanit, jotka ovat aikaansaaneet Utkun, ovat tehneet suuren palveluksen erilaisille ihmisryhmille luomalla heille mahdollisuuden tutustua Länsi-Lappiin, heidän taloudellisesta tilanteestaan riippumatta, siitä heille kiitos.

Kiitollisin mielin.

Tuomo (Nalle) Saarinen

Tuomo Saarinen, Eeva Ahtisaari, Reino, Kari ja Katri Kunnari Työttömien leirillä olleen metsurin veistämällä Nallepatsailla.

Leirit, käyttö ja kävijät

Alunperin todettiin, että jos haluamme majalle runsasta käyttöä, ei käyttäjäryhmiä voida mitenkään ryhtyä jakamaan. Yhdistyksen omien leirien lisäksi muulle käytölle on aina jätetty vapaata tilaa.

Alkuaikoina majan ympäristö muistutti enemmän rakennustyömaata ja varustus oli hyvin vaatimaton. Käyttäjäryhmätkin muodostuivat tämän mukaisesti. Eli ne, jotka sietivät näitä puutteellisia puitteita, olivat keskeiset käyttäjät. Nuoret saapuivat runsain joukoin leireille ja kesäpäiville. Samoin Nuoret Kotkat viihtyivät vuodesta toiseen kesä- tai talviolosuhteissa. Hienoa oli myös se, että Lapin alueen työväenyhdistykset kävivät tutustumisretkillä majalla.

Alkuvuosien jälkeen käyttäjämäärät ja laajuus ovat kasvaneet. Mieluisa yksittäisten käyttäjien ryhmä on ollut lukuista joukko perheitä, joita ensimmäisten leirien kävijät olivat perustaneet. Muutama liitto tietävästi sai alkunsa nuorten leirien aikana. Yhdistyksen järjestämät perheleirit aikaansaisivat saman ilmiön. Tultiin toisenkin kerran.

Alkuajoista pitkälle yhdeksänkymmenluvulle valtaosa omien leirien osallistujista olivat nuoria tai nuoria aikuisia. Tämän jälkeen työttömien leirikonseptia laajennettiin koskemaan työttömiin yleensä ja ikärakenne muuttui. Osallistujat hankittiin pääosin lehti-ilmoituksin ja järjestöjen omia kanavia käyttäen. Monet järjestöt kuuluvat ns. kanta-asiakaskaartiin. Esimerkiksi pohjois-kar-

Muonion Ty:n vappujuhla 1980-luvun alussa.

jalainen luontokuvaajien porukka Jouko Kauppisen organisoimana on käynyt majalla yli 20 vuoden ajan. Ammattiliitot ovat merkittävä nuorten leirien ja kurssien järjestäjä sekä tilaaja. Strategia- tai ryhmäpalaverit kuuluvat myös kuvaan. Työttömien yhdistykset ovat merkittävä käyttäjäryhmä. Leirikoulu- jakin on majalla pidetty. Majoja käyttävien yhdistysten ja yhteisöjen kirjo kasvaa tasaisesti. Eläkeläisten visiitit majalle ovat aina olleet tervetulleita. Leppoisan tunnelman lisäksi majan tilat jäävät putipuhtaaseen kuntoon.

Pohjoismainen yhteistyö on kokouksin ja seminaarein ollut Seppo Lehtimäen käynnistämänä säännöllisesti mukana. Muoniolaiset, etenkin Muonion Työväenyhdistys, käyttävät tiloja toimintansa tarkoituksiin. Kirkko on järjestänyt vuosittain Kauneimmat joululaulut - tilaisuuden viihtyisässä pirtissä. Laajaa osallistujaryhmää edustaa myös 80-luvulta jatkunut nuorten ammattikoulu- laisten joululeiriperinne. Saimme tietoomme, että näistä koululaisista löytyy oppilaita, joilla ei ole kotia tai vastaavaa joulunviettopaikkaa. Kouluihin lähetetty tiedustelukirje toi ensimmäiselle joululeirille kolmisenkymmentä nuorta. Suomalaisten nuorten lisäksi joulun kokemuksia tuli hankkimaan kiinalaisia, bangladesilaisia, etiopialaisia, nigerialaisia, pakistanilaisia ja monia muita ulkomaalaisia oppilaita. Heiltäkin puuttui joulunviettomahdollisuus. Näitä joululeirejä järjestetään edelleen Yhdessä SAKKI ry:n kanssa, parhaiden Jou- luperinteiden mukaisesti.

Lähinaapurit Virosta olivat mieluisia vieraita. Vuonna 1998 kokoontui Viron Ammatillisen Keskusjärjestön EAKL:n ja Tarton alueen ay- edustajia majoille. Aiheena oli Tarton alueen järjestötoiminnan elvyttäminen yhteistyössä suo- malaisten kanssa. Paikallistyö on edennyt Tartossa hyvin.

Pohjoismaista yhteistyötä. Kuvassa vasemmalta, järjestöpäällikkö Ragnar Larsson Ruotsin LO, jär- jestösihteeri Lars Högh Norjan LO, järjestöpäällikkö Öjving Hvattum Norjan LO, Krister Björkstrand SAK ja tulkki Hans Virtanen, joka myös oli SNK-aktiivi 1970-luvulla.

Useimmin kuin kerran, ovat Utkujärvellä viihtyneet ainakin seuraavat ryhmät:

Päivölän Nuorisokoti, Parasta Lapsille, Uudenmaan Sopimuskoti, Inkoon Eläkkeensaajat, Porin Karhunkiertäjät, Seutulan Elämäntapayhdistys, Sosiaali- ja terveysministeriö, Metallityöväen Liitto, Lähetisyhdistys Kylväjät, Lapin Maanpuolustuspiiri, Kouvolan Seurakunta, Muonion Työväenyhdistys, Muonion kunnanhallitus, TSL:n Vetori-projekti, Karkkilan Eläkkeensaajat, Hämeenlinnan Työväenyhdistys, Tornion Retkeilijät, Muonion Sydän-yhdistys ja Kuulonhuoltoliitto.

Utkujärven majat ovat toimineet myös leirikoulujen viettopaikkana. Leirikouluja enemmän kuin kerran paikalla pitäneitä ovat mm. Kettulan koulu ja Roihuvuoren ala-aste.

Myös urheiluseurat ovat löytäneet majat. Urheilijoita on paikalla käynyt ainakin seuraavista seuroista: Rekolan Raikas, Pielaveden Alku ja Vaasan Toverit.

Neuvostoliiton Komsomolin väkeä kylässä. Kuvassa mm. keskellä V. Mintshenkov ja hänen oikealla puolella isäntä Erkki Helisten. (Kuva: Esko J. Ojala 1980)

TATSI

Työttömien ay-jäsenten tukiyhdistys ry, joka on perustettu joulukuussa 1996. TATSI tuottaa tukipalveluja jäsenjärjestöjensä työttömille jäsenille. TATSlin kuuluu SAK, SAKKI ja sak:laisia ammattiliittoja.

SAKKI

Suomen Ammattiin Opiskelevien Keskuliitto - SAKKI ry, on perustettu 1987, ammattiin opiskelevien edunvalvonta- ja palvelujärjestö. Jäseniä yli 80 000.

Helsingin Nuoret Kotkat hiihtoleirillä 90-luvun lopulla. (Kuva: Timo Katajamäki).

۲۶ یعنی 26 دسمبر ۱۹۹۰ کو ہم (میں، یاری، باتے، پیٹکا، ماریا، کیرس اور طانیہ) سوئیڈن گئے تھے۔ سرحد پار کر کر ایک پٹرول پمپ دیکھنے گئے تھے جہاں پر ایک چھوٹی سی دکان بھی تھی۔ لیکن بد قسمتی سے دکان اور پٹرول پمپ بند تھے جس کی وجہ سے ہم وہاں سے باہر نہیں نکلے۔ سردی کم ہونے کی وجہ سے چیل ہو کہ جس ہونٹی تھی گزر ہو گئی جس کی وجہ سے آج چالیس انسان ڈیپتھ سے بچ گئے۔ آج ہم سب نے باہر آؤں جلا کر ساگرا اور گوشت کے کوفتے اُن پر چھون کر کھائے۔ اور آتش بازی بھی چھوڑی یا کی۔ میں دو رول تصویریں لے یا کھینچ چکا ہوں اور تیسرا رول ابھی کیمیرے میں ہے۔ اس کے علاوہ کوئی خاص بات یاد نہیں آرہی ہو لیکن۔ صورتے اس بات کے کہ گھر میں آئے کا بعد کھانے کو کچھ دل نہیں کھرا اور نہ ہی کھانے کا منہ آتا ہے۔ کل یعنی 27 تاریخ کو میں یہاں سے چلا جاؤں گا۔ آج بہت تھرا ہوا ہوں اور تھری اور تھوری سردی بھی تھی۔ یہ یادیں...

تہیل مارک

26. 12. 90

Sorry but I've to write third time because something happened yesterday which could have caused me money problems. There was one thief in our group, who stole my money about 250 mk. I knew this when I was going to sleep, I thought that I must see money and also to put near me. But I know who stole it, now everything is alright. I have got what I lost.

Sobral 27.12.90

سب سے پہلے 12.22-12.28 کے درمیان میں ایک دن کے لیے ایک گروپ کے ساتھ ایک سفر پر گیا تھا۔ اس سفر کے دوران میں ایک شخص نے میری پیسے چور کر لیے تھے۔ میں نے اسے پکڑ لیا اور اسے پتہ چلا کہ وہ کون ہے۔ اب سب کچھ ٹھیک ہے۔ میں نے اپنی پیسے واپس لے لیے ہیں۔

سب سے پہلے 12.22-12.28 کے درمیان میں ایک دن کے لیے ایک گروپ کے ساتھ ایک سفر پر گیا تھا۔ اس سفر کے دوران میں ایک شخص نے میری پیسے چور کر لیے تھے۔ میں نے اسے پکڑ لیا اور اسے پتہ چلا کہ وہ کون ہے۔ اب سب کچھ ٹھیک ہے۔ میں نے اپنی پیسے واپس لے لیے ہیں۔

سب سے پہلے 12.22-12.28 کے درمیان میں ایک دن کے لیے ایک گروپ کے ساتھ ایک سفر پر گیا تھا۔ اس سفر کے دوران میں ایک شخص نے میری پیسے چور کر لیے تھے۔ میں نے اسے پکڑ لیا اور اسے پتہ چلا کہ وہ کون ہے۔ اب سب کچھ ٹھیک ہے۔ میں نے اپنی پیسے واپس لے لیے ہیں۔

I think I had a good time here but not very lucky. The second day of my arrival here, I was ill and the all day I felt very terrible, but I still liked it and I learned how to drive motor and took a lot of pictures.

1990 -luvulla rakennettu kota.

Tulijoita riitti

Koko vuosikymmen oli leiritoiminnan kannalta erittäin vilkas. Perustan leireille loivat RAY:n vakaana pysyneet avustukset. Vuosittain leirejä pidettiin 6-8, joissa osanottajia 20-30 henkeä/leiri. Kokeneet ohjaajat saivat hommat toimimaan, josta kiiri tieto kentälle. Uusia tulijoita oli runsaasti.

Osa leireistä, joihin avustusrahat eivät riittäneet, toteutettiin yhteistyökumppaneiden kanssa. Ammattiliittojen lehdet alkoivat julkaista leiri-ilmoituksia ilman korvausta ja liitot tilata omia nuorten leirejä.

Leiriohjelmaa suunniteltiin paremmin vuodenaikoihin sopiviksi. Syksyllä kalastus ja kalasäilykkeiden tekeminen oli suosittua toimintaa. Joitakin pidettiin kalaleirin nimellä. Pallaksen luonnonpuiston kunnostustyöt ovat vuosien mittaan saaneet leiriläisiltä mittavaa talkoopuuta. Perhe- ja joululeirit kuuluvat edelleen ohjelmaan. Nuorten hiihtoleirit koulujen loma - aikaan ovat kahdenkymmenen vuoden ajan pyörineet tehokkaasti. Kaikkiaan 90-luvun vuosina leiriläisiä kävi 200-250 henkeä. Tämän lisäksi eri yhdistysten järjestämät omat leirit.

Vuonna -96 hallituksen pöytäkirja kertoo leiriohjelmien käsittelyn yhteyteen merkityistä leiritarvikkeista, joita kesän leireillä tarvitaan. Luettelo on melko mittava: vene ja moottori, kalaverkkoja, puu- ja metallityökaluja, pelastusliivejä, radio, teksti-tv, sekä vielä varmuudeksi sahoja ja kirveitä. Koska sadat ihmiset vuosittain käyttävät välineitä, niitä myös kuluu. Teksti-tv:n kohdalla oli lisäperusteena työttömän arkipäivän vähäinen jännitysmomentti, pitkäveto. Se ei näkynyt vanhoista höyrytelevisioista.

Leiriläisiä ryhmäkuvassa. (Kuva: Reijo Jeskanen)

Vieraskirjan kertomaa

27.5.-6.6.02 Työttömien leiri

...olen saanut elää ja kokea koskettavaa ja puhuttelevaa Lapin erämaan luontoa todeksi ja ammentanut sieltä sielunrauhaa ja selkeyttä elämän kipeisiin kysymyksiin.

12.-16.8.02 Työttömien virkistysleiri

Maanantai ei oo mittään, tiistai ei oo mittään.

Työttömät ei oo milloinkaan mittään.

Muonio ei oo mittään, Utkunmajat ei mittään.

Koko saatanan Lappi ei oo mittään.

Kun minä olen työtön ja sinä olet työtön,
mut mehän ei ollakaan mittään.

Ollaan juotu viinaa, eikä omatunto piinaa.

Mutt tätä paikka koko jengi diggaa...

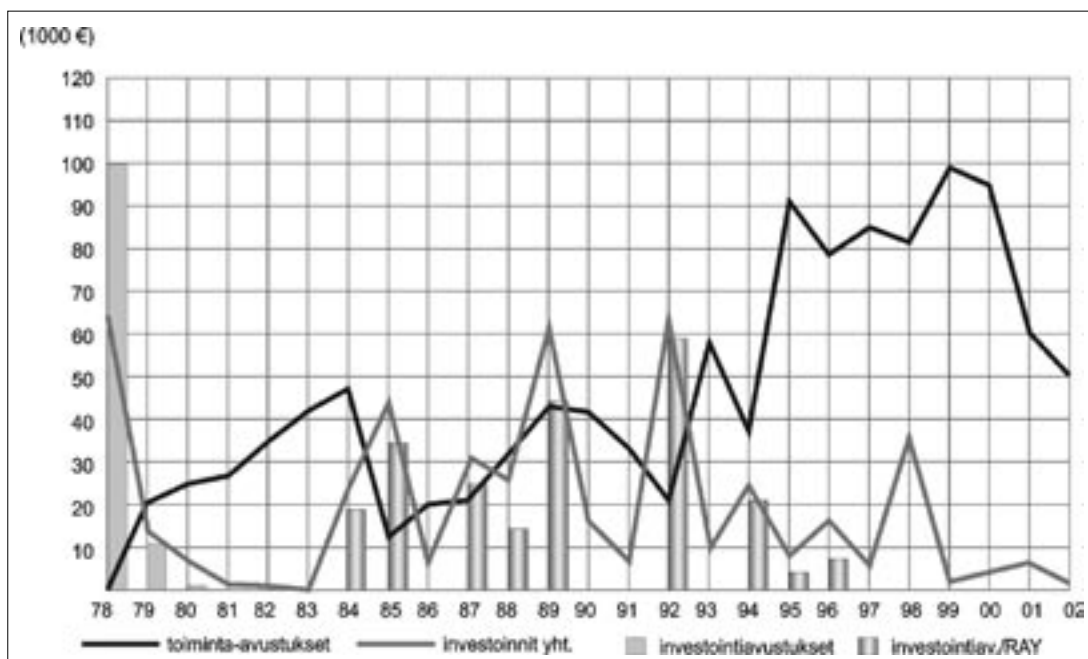
Joululeirin kansainvälistä porukkaa. (Kuva: Reijo Jeskanen).

Avustukset

Raha-automaattiyhdistyksen, Opetus- ja Työministeriön eri vuosina myöntämät avustukset ovat olleet keskeinen tekijä, joiden turvin yhdistys on voinut tehtävänsä nuorten ja työttömien tukijärjestönä toteuttaa. Ilman näitä avustuksia majojen käyttäjäkunta olisi pitänyt hankkia maksukykyisiltä markkinoilta. Hintataso olisi jättänyt monet yhteistyöjärjestöt ja vastaavia avustuksia saavat yhdistykset käyttäjäkunnan ulkopuolelle. Pitkässä juoksussa pienehköjen avustusten turvin leirit on pystytty järjestämään. Samalla se on pakottanut yhdistyksen hallituksen ponnistelemaan riittävän oman osuuden hankkimiseen vuotuisiin ylläpito-, korjaus- ja muihin järjestökustannuksiin. Helppoa rahaa ei ole ollut. Kaikista rakennusaikaisista lainoista on ollut pakko pyrkiä mahdollisimman nopeasti eroon. Tämä on onnistunut vain siten, että rakennetaan vähän kerrallaan, pidetään lainat pieninä, ettei maja joudu riskirakentamisen vakuudeksi. Siis köyhänäkin voi olla jos sen osaa.

Suhteellisesti eniten leiriläistä kohden avustuksia saatiin 80-luvun alkuvuosina ja 1990-luvulla. Nyt 2000-luvulla kustannukset leiriläistä kohden ovat edelleen pysyneet lähinnä omatoimisuuden ansiosta kohtuullisella tasolla. Työttömien leirin kustannuksia ovat mm: ilmoitus, ruoka, majoitus, vakuutukset, retket, ohjaajat, leiritarvikkeet sekä enintään 70 euron matkakorvausluista. Kaikki tämä yhteensä n. 43 euroa/vrk./henkilö.

Vuosina 1995, -96 ja -99 Uudenmaan TE-keskus myönsi kolmena vuonna työttömyyden seurausten ehkäisyyn projektitukea pääasiassa ohjaajakus-

Toiminta-avustukset (musta viiva) pitää sisällään kaikki (Opetusministeriön, RAY:n ja TE-keskuksen) avustukset. Pylväät kertovat saadut investointiavustukset ja harmaa viiva kaikki (myös omat) investoinnit. Luvut ovat muutettu vuoden 2003 rahanarvoa vastaavaksi.

tannuksiin. Kahtena vuonna avustus kohdentui työttömien joukkoruokailun organisointiin ja kouluttamiseen. Kenttäkeittäötaidot otettiin kohderyhmässä kautta maan tyytyväisenä vastaan.

Nykyisin yhdistyksen saamat avustukset ovat tulleet Raha-automaattiyhdistykseltä.

Timo Kokko (vasemmalla) maksamassa matkakorvauksia leiriläisille vuonna 2000.

SDP:n järjestöpäällikkö Markku J. Jääskeläinen, Esko J. Ojala ja Seppo Lehtimäki Muonion Ty:n vapujuhliissa 90-luvun lopulla.

Elämän pituinen majaprojekti

Johanna Ojala-Niemelälle Utkujärven majalla on aivan erityinen merkitys. Johanna oli pikkutyttöinä kantamassa laudanpätkiä, kun majaa rakennettiin kotikylään. Isä-Esko oli keskeinen puuhamies ja tyttö kulki mukana projektin eri vaiheissa. "En kuitenkaan ole koskaan kokenut, että Utkujärvelle joutui lähtemään. Kyllä sinne päästiin", Johanna sanoo ja muistelee lämmöllä yhteisöllisyyttä ja talkoohenkeä, mikä Muonion kämpällä vallitsi.

Muonion kämpällä on järjestetty joulutilaisuuksia sellaisille, joilla ei ole perhettä tai muutoin luontevaa tilaisuutta viettää joulua porukalla. "Me ruukattiin käydä tervehtimässä joulunviettäjiä", Johanna sanoo.

Hänelle tuli vuosien varrella ystäviä monista Utkujärvellä vierailleista etelän ihmisistä. Alkuaikoina avain haettiin Ojalan Eskolta, ja Johannakin kohtasi kotiovella milloin Ahteen Matin, milloin Sarkkisen Pekan. Johannalla on jäänyt elävästi mieleen myös Martti Ahtisaaren vierailu Muonion majalla presidentinvaalikampanjan aikaan.

Nykyisin Johanna Ojala-Niemelä työskentelee oikeusministeri Johannes Koskisen erityisavustajana. Koti ja puoliso on Rovaniemellä, jonne nuoren naisen matka suuntautuu viikonloppuisin. Lomareissujen yhteydessä pariskunta vierailee myös Muoniossa ja tietysti Utkujärven majalla. "Siellä on hirveän hyvä savusauna ja ranta on ihanteellinen uimapaikka. Paikka on tosin erittäin suosittu kesäisin ja porukkaa on paljon. Täytyy vähän katsoa, mihin ajankohtaan kannattaa mennä", Johanna Ojala-Niemelä sanoo ja kertoo opiskeluaikanaan Lapin yliopistossa käyneensä Utkujärvellä jonkun kerran myös opiskelukaveriensa kanssa.

Huonon kannattelijain ja viraston
koti-ilikunnan yhteisen kevätseuran
merkitys, kutsuttiin mielellä lähti
Elette mahdollisuudesta

Liisa Hein
Myy Heikin
Aina Aaltonen
~~Juha Heikkinen~~
J. S.
Liisa Leppä
Kaija Hiltunen
Lari Viikari
Taru Niemi
Vappi Kotakorva
J. R.
Lena Niemi
Matti ja Marja
Eli Lehto

Tästä eteenpäin.

Neljännesvuosisadan kestänyt toiminta antaa vahvoja viitteitä siitä, että jos "yhteistä innostusta ja harrastusta" (sit. Mauno Koivisto) on riittävästi, vähäisinkin taloudellisin voimavaroin voidaan saada aikaan tuloksia. Työ on tavoittanut tuhansia ihmisiä antaen heille ripauksen virikkeitä, vahvistanut omatoimisuutta ja yhteisöllisyyttä.

Uskomme vakaasti että työ, jota olemme nuorten ja varttuneempien kanssa leireillä tehneet, on oikeasti antanut monelle uuden elämän suunnan pois syrjäytymisestä. Jos oikeasti yhdenkin osalta näin on tapahtunut, tämä yksi esimerkki kattaisi kaikkien muiden leiriläisten kustannukset korkojen kera kansantalouteen syntyvänä säästönä.

Pitkäaikainen syrjäytymisen ehkäisemiseen tähdätty leiritoiminta on 2000-luvulla joutunut jakamaan avustajan niukkenevia voimavaroja. Tästä syystä olemmekin aloittaneet yhteistyöneuvottelut muiden vastaavaa toimintaa

Hannu Taavitsainen ja Kalevi Rajala pujottamassa kaloja verkkoon. (Kuva: Kalevi Rajala 24.7.82).

harjoittavien järjestöjen kanssa. Tavoitteena on ollut yhdistää kunkin osallistujan erityisosaaminen palvelemaan yhteistä tavoitetta siten, että tukea voidaan jatkaa pitkäkestoisemmin henkilön erityisongelmien lievittämiseksi alueilla. Tämän tapaisissa hankkeissa ns. kolmannen sektorin pienetkin järjestöt voivat hyvän suunnittelun ja yhteistyön avulla suoriutua isoisten lailla mittavistakin projekteista keveämmin kustannuksin. Kiinnostavaa on nähdä, miten viranomaiset ja avustajat tämän tapaisiin uusiin hankkeisiin suhtautuvat. Mikäli pienet, syrjäytymistä ehkäisevät määrärahat loppuvat, vaatii se yhdistykseltä nykyistä paljon konkreettisempia yhteistyön toimenpiteitä ja rakenteita.

Avustustenvaraiset investointituet ovat ainakin pienten järjestöjen osalta hiipuneet. Majojen ylläpito ja korjausrakentaminen jää siten omatoimisten tuottojen varaan. Unarin alueen toimintaideoiden kehittäminen on myös käynnistetty näiden reunaehtojen mukaisesti.

Työläisnuorten Tuki ry:llä on olemassa myös omaehtoista pääomaa, joka ei ole sidottu toisten normeihin. Se on vahvuus osajien verkostona ja sellaisen ylläpitäjänä. Menneet vuodet ovat osoittaneet, että muuttuneista työ- ja elämän tilanteista riippumatta, suuri joukko ihmisiä on yhteisin työponnistuksin saanut vuosien aikaan hyviä tuloksia. Työpanokset eivät ole yksinomaan keskittyneet vain yhdistyksen omiin tehtäviin. Monet polut yhteisestä arvopohjasta, osaamisesta ja tahdosta ovat johtaneet yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen, kansalaisten, erityisesti nuorten aktivoimiseen mm. äänestysaktiivisuuden osalta. Uusi toimijapolvi, joka ottaa vastuuta yhdistyksestä, voi oppia menneistä virheistä, luoda uusia edellytyksiä syrjäytymisien estämiseksi, sekä kartuttaa itselleen ylläsanottua omaehtoista pääomaa.

*Liput salossa.
(Kuva: Kalevi Rajala)*

Toimihenkilöt

1977

(27.11. pidetyssä ensimmäisessä syyskokouksessa valittu johtokunta seuraavaan syyskokoukseen saakka)

Sarkkinen Pekka, pj
Taavitsainen Hannu, vpj
Rönkkö Heikki, siht
Koskinen Hannu
Ojala Esko J.
Helena Tiuraniemi Helena
Taloudenhoitaja Kotti Leena
Tilintarkastajat Viitala Kauko ja Rajala Kalevi

1978

Sarkkinen Pekka, pj
Taavitsainen Hannu
Koskinen Hannu
Tiuraniemi Helena
Rönkkö Heikki, siht
Ojala Esko J.
Taloudenhoitaja Kotti Leena
Tilintarkastajat Viitala Kauko ja Rajala Kalevi

1979

Sarkkinen Pekka, pj.
Rönkkö Heikki, siht.
Taavitsainen Hannu
Ojala Esko J.
Tiuraniemi Helena
Koskinen Hannu
Kotti Leena
Tilintarkastajat Viitala Kauko ja Rajala Kalevi

1980

Sarkkinen Pekka, pj.
Rönkkö Heikki, siht.
Paananen Risto
Jaakonsaari Liisa
Kotti Leena
Tiuraniemi Helena
Ojala Esko J.
Hurri Olavi
Tilintarkastajat Rajala Kalevi ja Viitala Kauko

1981

Sarkkinen Pekka, pj.
Ojala Esko J.
Hurri Olavi
Kotti Leena
Paananen Risto
Rönkkö Heikki
Järvinen Jarmo
Savikuja Seppo
Vuorenmaa Erkki
Tilintarkastajat Rajala Kalevi ja Viitala Kauko

1982

Sarkkinen Pekka, pj
Heikkilä Veli
Paananen Risto
Järvinen Jarmo
Sirkiä Markku
Vuorenmaa Erkki
Rönkkö Heikki
Meriläinen Eino
Ojala Esko J.
Tilintarkastajat Viitala Kauko ja Rajala Kalevi

1983

Sarkkinen Pekka, pj.
Ojala Esko J. vpj.
Heikkilä Veli
Paananen Risto
Sirkiä Markku
Vuorenmaa Erkki
Rönkkö Heikki
Järvinen Kimmo
Tukiainen Matti
Taavitsainen Hannu
Tilintarkastajat Rajala Kalevi ja Viitala Kauko

1984

Sarkkinen Pekka, pj.
Ojala Esko J. vpj.
Heikkilä Veli, siht.
Vuorenmaa Erkki
Tukiainen Matti
Näätsaari Sinikka
Kankaala Markku
Virkkunen Heikki
Taavitsainen Hannu
Taloudenhoitaja Sirkiä Markku
Tilintarkastajat: Rajala Kalevi ja Viitala Kauko

1985

Sarkkinen Pekka, pj.
Ojala Esko J. vpj.
Heikkilä Veli, siht.
Väyrynen Sari
Tukiainen Matti
Kankaala Markku
Salo Jari
Näätsaari Sinikka
Vuorenmaa Erkki
Taavitsainen Hannu
Viitala kauko
Taloudenhoitaja Kinnunen Helena
Tilintarkastajat Rajala Kalevi ja Sirkiä Markku

1986

Sarkkinen Pekka, pj.
Ojala Esko J. vpj.
Heikkilä Veli, siht.
Tukiainen Matti
Kankaala Markku
Sirkiä Markku
Näätsaari Sinikka
Vuorenmaa Erkki
Viitala Kauko
Taloudenhoitaja Berg Kerstin
Tilintarkastajat Rajala Kalevi ja Taavitsainen Hannu

1987

Sarkkinen Pekka, pj.
Kivenmaa Auli
Salo Jari
Backman Juha
Näätsaari Sinikka
Heikkilä Veli, siht.
Noponen Hannu
Ojala Esko J. vpj.
Vuorenmaa Erkki
Viitala Kauko
Tukiainen Matti
Tilintarkastajat Rajala Kalevi ja Taavitsainen Hannu

1988

Sarkkinen Pekka, pj.
Backman Juha
Kivenmaa Auli
Heikkilä Veli, siht.
Noponen Hannu
Näätsaari Sinikka
Ojala Esko J. vpj.
Puumi Janne
Viitala Kauko
Virkkunen Heikki
Vuorenmaa Erkki
Taloudenhoitaja Berg Kerstin (1.6. alk. Laitinen Ritva)
Tilintarkastajat Rajala Kalevi ja Taavitsainen Hannu

1989

Sarkkinen Pekka, pj.
Ojala Esko J. vpj.
Heikkilä Veli, siht.
Kivenmaa Auli
Noponen Hannu
Nurmi Tiina
Puumi Janne
Salmi Maarit
Viitala Kauko
Virkkunen Heikki
Vuorenmaa Erkki
Väänänen Pekka
Taloudenhoitaja Laitinen Ritva
Tilintarkastajat Rajala Kalevi ja Taavitsainen Hannu

1990

Sarkkinen Pekka, pj.
Ojala Esko J. vpj.
Heikkilä Veli, siht.
Jeskanen Reijo
Eskelinen Juha
Näätsaari Sinikka
Puumi Janne
Viitala Kauko
Virkkunen Heikki
Väänänen Pekka
Taloudenhoitaja Laitinen Ritva
Tilintarkastajat Rajala Kalevi ja Taavitsainen Hannu

1991

Sarkkinen Pekka, pj.
Ojala Esko J. vpj.
Heikkilä Veli, siht.
Jeskanen Reijo
Eskelinen Juha

Pekkarinen Sirkka-Liisa
Puumi Janne
Viitala Kauko
Virkkunen Heikki
Väänänen Pekka
Taloudenh. Härkönen Pirjo
Tilintarkastajat Rajala Kalevi ja Taavitsainen Hannu

1992

Sarkkinen Pekka, pj.
Ojala Esko J. vpj.
Heikkilä Veli, siht.
Jeskanen Reijo
Pekkarinen Sirkka-Liisa
Pirttinen Jukka
Puumi Janne
Viitala Kauko
Virkkunen Heikki
Vuorenmaa Erkki
Taloudenh. Härkönen Pirjo
Tilintarkastajat Rajala Kalevi ja Taavitsainen Hannu

1993

Sarkkinen Pekka, pj.
Ojala Esko J. vpj.
Heikkilä Veli, siht.
Jeskanen Reijo
Kähärä Juha
Puumi Janne
Viitala Kauko
Vilen Outi
Virkkunen Heikki
Vuorenmaa Erkki
Taloudenh. Härkönen Pirjo 30.9. asti
jonka jälk. Virkkunen Heikki
Tilintarkastajat Rajala Kalevi ja Taavitsainen Hannu

1994

Sarkkinen Pekka pj.
Ojala Esko J. vpj.
Heikkilä Veli, siht.
Jeskanen Reijo
Kähärä Juha
Puumi Janne
Viitala Kauko
Vilen Outi
Virkkunen Heikki
Vuorenmaa Erkki
Taloudenh. Virkkunen Heikki
Tilintarkastajat Rajala Kalevi ja Taavitsainen Hannu

1995

Sarkkinen Pekka, pj.
Ojala Esko J. vpj.
Heikkilä Veli, siht.
Jeskanen Reijo
Kähärä Juha
Nurmi Tiina
Puumi Janne
Viitala Kauko
Virkkunen Heikki
Vuorenmaa Erkki
Taloudenh. Virkkunen Heikki
Tilintarkastajat Rajala Kalevi ja Taavitsainen Hannu

1996

Sarkkinen Pekka, pj.
Ojala Esko J. Vpj.
Heikkilä Veli, siht.
Kähärä Juha
Nurmi Tiina
Puumi Janne
Ylitalo Pasi
Viitala Kauko
Jeskanen Reijo
Vuorenmaa Erkki
Taloudenhoitaja Virkkunen Heikki
Tilintarkastajat Ahjos Hilikka KHT ja Rajala Kalevi

1997

Sarkkinen Pekka, pj.
Ojala Esko J. vpj.
Jeskanen Reijo
Ylitalo Pasi
Vuorenmaa Erkki
Viitala Kauko
Puumi Janne, siht.
Heikkilä Veli
Kekkinen Ari
Kähärä Juha
Taloudenhoitaja Virkkunen Heikki
Tilintarkastajat Ahjos-Hautsalo Hilikka KHT ja Rajala Kalevi

1998

Sarkkinen Pekka, pj.
Ojala Esko J. vpj.
Jeskanen Reijo
Ylitalo Pasi
Vuorenmaa Erkki
Viitala Kauko
Puumi Janne, siht.
Heikkilä Veli
Kekkinen Ari
Tanninen Eija
Taloudenhoitaja Virkkunen Heikki
Tilintarkastajat Ahjos-Hautsalo Hilikka KHT ja Rajala Kalevi

1999

Sarkkinen Pekka, pj.
Ojala Esko J. Vpj.
Puumi Janne, siht.
Heikkilä Veli
Jeskanen Reijo
Kekkinen Ari
Laitinen Marko
Tanninen Eija
Viitala Kauko
Vuorenmaa Erkki
Taloudenhoitaja Virkkunen Heikki
Tilintarkastajat Ahjos Hilikka KHT ja Rajala Kalevi

2000

Sarkkinen Pekka pj.
Ojala Esko J. vpj.
Puumi Janne siht.
Heikkilä Veli
Jeskanen Reijo
Kekkinen Ari
Laitinen Marko
Tanninen Eija
Viitala Kauko
Vuorenmaa Erkki
Taloudenhoitaja Virkkunen Heikki
Tilintarkastajat Ahjos-Sunqvist Hilikka KHT ja Rajala Kalevi

2001

Sarkkinen Pekka, pj.
Ojala Esko J. vpj.
Puumi Janne, siht.
Harjula Eija
Heikkilä Veli
Jeskanen Reijo
Kekkinen Ari
Laitinen Marko
Viitala Kauko
Vuorenmaa Erkki
Taloudenhoitaja Virkkunen Heikki
Tilintarkastajat Ahjos-Sunqvist Hilikka KHT ja Rajala Kalevi

2002

Sarkkinen Pekka pj.
Ojala Esko J. vpj.
Virtanen Orvokki siht.
Kekkinen Ari
Jeskanen Reijo
Kiukas Vertti
Nordström Sanna
Näätsaari Ari
Tukiainen Matti
Virkkunen Heikki
Vuorenmaa Erkki
Taloudenhoitaja Virkkunen Heikki
Tilintarkastajat Sunqvist Hilikka KHT ja Rajala Kalevi

2003

Sarkkinen Pekka, pj.
Kokko Timo, vpj.
Harjula Eija, siht.
Haarahiltunen Aslak
Jeskanen Reijo
Kekkinen Ari
Näätsaari Ari
Ojala Esko J.
Tukiainen Matti
Vuorenmaa Erkki
Hentunen Marko
Taloudenhoitaja Virkkunen Heikki
Tilintarkastajat Sunqvist Hilikka KHT ja Rajala Kalevi